

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban étvve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Ha nyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 .
 Vidékre postkta szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadárja
 vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes másként áru & Alk.

NAGYVÁRAD, január 22.

Körünk jubileuma.

Az a diszes, nagy, előkelő közönség, mely a nagyváradai katolikus kör vasárnapj jubileumán résztvevő, megjelenésével, a diszgyűlésen és banketten nyilvánított lelkesedésével a legszebb tanúságot tette arról, hogy a kör mily hatalmas tényező e város életében, mely város társadalmának gerinczét oly sok nehézségek mellett is a keresztény társadalom képezi.

Az ünnepség sikeré a jövő záloga, biztosíték arra nézve, hogy a kör zászlaja alá sorakozó tábor számban, erőben a kör további élete folyamán csak gyarapodni fog és a jövőben még sokkalta meszebb kiható működésében a kört fokozottabb mértékben fogja támogatni, mely aztán a kilüszött szent eszmék diadalához vezet. Ebben a reményben lépjük át az első határkövet.

A lélekemelő, fényes, ünnepségtől, részletes tudósításunk a következő:

A diszgyűlés.

A katolikus kör házárol nemzeti lobogó hirdette a kör s Nagyvárad keresztény társadalmának ünnepét.

Tíz óra után már gyülekezett a közönség a kör helyiségeiben a diszgyűlésre, olyan mértékben, hogy az ünnepély kezdetére már zsufolásig megtelt a nagytem, sőt igen sokan künrekedtek a melléktermekben. A tömött széksorokat előkelő, bájos hölgyközönség foglalta el. Csupán az első sorban ültek egyházi és világi notabilitások. A terem felső végében emelvény volt, melyen a tisztikar s a választmány tagjai foglaltak helyet. A széksorok mögötti helyet pedig rangkülömbőség nélkül e város katolikus polgárai töltötték meg.

A nagy sokaságban a következők neveit sikerült feljegyeznünk.

Urhölgyek: Sal Ferenczné, öz. Tót Józsefné, öz. Gyalokay Jánosné, öz. Sárossy Gézáné, Réz Mihályné, dr Krüger Aladárné, Kaczvinszky Andorné, dr Imrik Gusztávné, Stark Róza dr Szolcsányi Hugóé, öz. Grunwald Henriké, Kugler Antalné, öz. Brányi Gézáné, Brányi Böske, Heringh Erzsike, Fülöp Etelka, Déry Mariska, Jakobovits Ilonka, Karakas Gizella, Herschmann Fülöpné, Herschmann Katicza, Cseprega Józsefné Tóth Mártonné, Bócz Gézáné, Bócz Ella, Bócz Ilonka, Jakobovics Ilona, Garay Gézáné, öz. Szlafkay Józsefné stb.

Uruk: Báró Gerliczy Ferencz, Winkler József, Palotay László, Széchenyi Jenő, Fetszer Antal, Laurán Ágoston, Grócz Béla dr Karsch L. Ilion, dr Karácsonyi János, dr Bozóky Alajos, dr Hoványi Gyula, Mangra Vazul, dr Szolcsányi Hugó, des

Echerolles Kruspér Gilbert, Novotny S. Alfonz, dr Wallner Ödön, Géczy Lajos, Stauber József, Pékánovits Imre, dr Vueskies Gyula, Papp Imre, Réz Mihály, Stark Gyula, Dus László, dr Hoványi Géza, Frankó Endre, Jancsó Dezső, Böszörményi Géza, Ováry Sándor, Tóth Márton, Winkler Lajos, dr Pátz Sándor, Beke Boldizsár, Szilágyi Dózsa, Ujlaky Rezső, Kaczvinszky Andor, Vidovich Béla, dr Krüger Aladar, Bozóky Béla, dr Schweiger Ede, dr Márkus László, Léway Zsigmond, dr Gyöngyöss István, Beleznay Antal, dr Tóth Szabó Pál, Székely Sándor, Mayer Antal, Makucz Ernő, Halász Gyula, Jelinek Ferencz, Jancsó Lajos, Paksy Gusztáv, dr Imrik Gusztáv, Kelemen Kálmán, Karger Sándor, Jánosházy János, Csatary József, Gula Márton, Mellau István, Heilinger J. zsef, Zsálik Privát, Csicsay Alajos, dr Géher Lambert, Peszky Ferencz Sztarill Ferencz, dr Román József, Eber Béla, Balázsovits Rezső, Bérczy János, Andriska Károly, Óó Mihály, Nozáky Rudolf, Lukács Imre, Karakas Károly, Mertz János, Maróczy János, Novák János Voszka Ferencz, Számborovszky Rezső, Déry János, dr Helvey Lajos, Buzássy József, Neworall István, Horváth István, Vidosits Gyula, dr Krüger Jenő, Szentkeresztly Tivadar, Barza József, Lobermayer Gyula, Mártonffy Zoltán, Huszár László, Mikes Ödön, Popity János, Várady István, Cseprega József Péterffy Elemér, Géczy Géza, Halmos András, Sighy János, Resch Mihály, Böhm Kamill, Garay Géza, Jelinek Sándor, Rigli József, Tyll János, Kovács Lajos, Répássy Mihály, Gábor Rezszy, Papp Dénes, Berényi Béla, Manáz István, Szabó Imre, Czigelt József, Südy Gyula.

Harsány éljenzés zúgott fel a teremben, mikor báró Gerliczy Ferencz világi elnök a tisztikarral s választmányával felvonult az emelvényre.

Az ünnepi közgyűlés megnyitásaként a nemzeti imádság, a Hymnus ihletelt szavai hangzottak fel a hatalmas dalárda tagjainak ajkairól. A dalárdát Beleznay Antal karmester dirigálta.

Ezután ünnepi csendben a kör világi elnöke, a főúri világ előkelő tagja báró Gerliczy Ferencz a következő elnöki megnyitót mondotta:

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Nemzetünk, alkotmányos magyar hazánk a kath. egyház kebelén nőtt fel; a „*principium divinum*” vezette egy évezreden át és akkor volt legnagyobb, mikor a keresztény elvek uralták a magán, családi, társadalmi és politikai életet. — Szt. István, Szt. László, Nagy Lajos és a Hunyadyak, szóval a keresztény elvek korában, — épen azért hitünk szerint lehetetlen, hogy az új ezredév kezdetén elfeledje egy ezredéves multját, hogy számításából kihagyja a katolicizmust, mint államfentartó tényezőt.

Midőn kath. körünk 10 éves fennállásának ünnepélyén benső örömmel üdvözlöm önöket, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, önkényte-

lenül eszembe jutnak Istenbe boldogult biboros főpásztorunk dr Schlauch Lőrincz idézett szavai, melyet körünk alakulásakor hangoztatott!

Biboros főpásztorunk nemes lelkében át-érezte, hogy a kereszténység a legnagyobb hatalom, mely eddig a hadak útján járt; s addig küzdött, szenvedett, addig harczolt és törtetett, míg az életet el nem foglalta, s azt kulturává át nem alakította. Tudta nagyon jól, hogy a katolicizmus a legfontosabb kultúr-tényező, s hogy korunkban a kath. körök annak fontos fellegrárai.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! A 90-es évek eleje nevezetes kath. társadalmunk életében egész hazánkban! Nem feladatomban a kevéssel azután beállott egészséges keresztény reactio okait fürkészni, csupán annyit érintek, hogy mi katolikusok meg lettünk támogatva. A támadás nagyszabású, erős és fájdalmas; rombolásait könnyes szemekkel néztük és — ami legszomorubb — a kevesek tiltakozó szavaihoz csatlakozni sem mertünk.

Hazánk kath. társadalmának ezen epidémiája nálunk, Szt. László városában nem kevésbé uralta a helyzetet. E társadalom a pusztában kimerült vándorhoz hasonlított, mely az üdítő forrást keresi.

A Mindenható kegyelme utat nyitott e forráshoz. Megboldogult biboros főpásztorunk fenkölt intencióját apostoli buzgósággal tette magáévá és juttatta diadalra kath. körünknek s városunk kath. társadalmának ősz vezére, a mi szívünk mélyéből szeretett egyházi elnökünk: Palotay László, a kath. önértetesség és lelkesedés példányképe. Jól tudta, hogy a kath. társadalmi életben mily fontos tényező a virágzó kath. egyesület. S bár még kevés hazai példa állott előtte, — mert a budapesti kath. kör alig pár évvel előzte meg a mienket — teljes tiszta képet alkotott magának a létesítendő nagyváradai kath. kör feladatáról és szükségességéről.

Szervezett, agítált, jóformán egyénenként buzdította, lelkesítette Nagyvárad-Olaszi volt plébánosa régi híveit. De amily sürgős volt a katolikusok tömörülése, ép oly nagy akadályai voltak egy erős és önértetes kath. szervezkedésnek. Hiszen még azok is habozva kérdezősködtek a kath. körről, kik lelkesedtek érte! Féltek, hogy eljött-e már az idő arra, hogy itt a mi városunkban, ahol annyi felekezet él, s ahol a világiak egyházunk ügye iránt nem sok érdeklődést mutattak, vajjon eljött-e az idő egy ilyen intézmény alakítására? mely csak ott virágozhatik igazán, hol kath. hitélet van! Ellenségeink felekezeti békebontásnak híresztelték a kath. kört, sőt akadtak, kik még

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagyrebcsült vevőnek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skot és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességet megőrzésére nem vállal költ. a legjobb kiszolgálásról szívesen szolgál, a legjobbat tisztelttel kéri.

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelttel kéri.

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

nemzetiségi velleitásokról is gyanusították a még alakulóban levő kört.

De amily nagyok voltak az akadályok, ép oly nagy és rendületlen volt Istenbe vetett bizalma. Fölvilágosította a tájékozatlanokat megnyugtatta a kételkedőket s bebizonyította mindnyájunknak, hogy *kath. kör létesítése, a ker. kath. társadalom tömörítése, s ezzel a keresztény szeretet s öntudat ápolása, ugy az egyház, mint a haza iránti kötelesség.*

De nemcsak lelkes, kitartó munkával, hanem anyagi áldozattal is járult a nemes czélhoz. Méltósága, ugy, hogy megboldogult főpásztorunkon kívül senki a körért annyit nem áldozott, mint szeretet ősz vezérünk. Terhes munkájában segítségére volt még a nagyváradi l. sz. főtitelendő káptalan is, ugy, hogy a kört saját otthonában adhatta át rendeltetésének.

Érdemeit az kör közgyűlése megalakulásakor jegyzőkönyvben örökítette meg. De jól esik szívemnek, lelkemnek, hogy érdemkoszorújához most 10 éves fennállásunk ünnepén, szeretett vezérünk, egyházi elnökünknek a tisztelet, ragaszkodás és hála tributumát leróván s egy virágszálat fűzhetek érdemkoszorújához. S azon fohászt intézem a Mindenhatóhoz, engedné meg, hogy ősz vezérünk a következő decenniumon át is, körünk élén tündökölve azt vezethesse.

Midőn pedig kath. körünknek, mint kath. szervezkedéseink alapjának 10 évi működésére visszapillantunk, hálával fordulunk a gondviláshoz, hogy közöttünk a kath. szellemet izmosította.

Adja az Isten, hogy körünk ezen kath. szellemben a kath. egyház szt. elveiben rendületlenül mindig összetartson s ennek gyümölcseit tagjai magánéletükbe is átültsék, hogy nemzetünk s társadalmunk az anyaszentegyház kebelén fejlődjen továbbra is s ezzel a mai ünnepélyt megnyitva, kérem dr Imrik Gusztáv titkár urat, az kör alapításának s 10 évi fejlődésének történetét ismertetni.

A szívből jövő megleghangu szavak a nemes báró ajkairól mély hatást tettek a közönségre s végeztével perczekig ünnepelték az illusztris elnököt.

Az elnöki megnyitó után dr Imrik Gusztáv titkár olvasta fel a kör tíz éves történetét, melyet kiváló gonddal, körültekintéssel szerkesztett. Igaz élvezettel hallgatta a közönség a körnek színes tollal, hüen megírt tíz éves multját, mely ugyancsak változatos volt. E felolvasás keretében juttatott a közönség a tíz év alatt elért siker babérkoszorújából egy-egy levelet mindenkinek, ki részes volt a siker létrehozásában s fejezte ki háláját, elismerését vezetői iránt és róta le kegyeletét elhunyt vezetőivel szemben. Dr Imrik Gusztáv értékes munkáját, melyért a közönség zajos tapsokban és éljen kiáltásokban fejezte ki elismerését s az előkelőségek sorban gratuláltak Imriknek, itt adjuk teljes egészében:

Mélyen tisztelt Hölgyeim es Uraim!

Ha a vallás, erkölcs átmege az életbe, ha kiül az ajkakra s karokat mozgat, az nem lehet veszélyes a társadalomra, mert az örök czél reményével megszelídített lélekület nem sért senkit.

A gyakorlati katholicizmusnak ez az irányelve. A katholicizmusnak ki kell hatni egész világunkra, életet kell alakítania s élnie kell, mert örök hivatása hogy éltesen. Az élet viszonyában boldogít, az örökkévalóságban üdvözít. Ez esszenciája és jellege. Isteni alapítás és csodás mult igazolja s ígér neki dicsőséget

jövendőt. Tisztító hitelveivel, eszméivel, nemesítő erkölcsi tanaival meg kell érintenie a lelkeket, a tudományt, művészetet s minden foglalkozást; át kell hatnia az egész társadalmat.

A gyakorlati katholicizmus nem szereti a tétlenségre nyugtázó bilincseket, mert a tevékenység ébren tartja s izmosítja. A munkában meg nem fogyatkozhatik, mert isteni tartalma kívánja, hogy illessen meg mindenkit, ki okulni és tanulni akar.

A támadások között mintegy újra éled. Lehetnek a katholicusok elnyomottak talán télenek s álmosak; lehetnek szétszórva mint oldott kéve: a támadások, mint az erjesztő kovász életre keltik.

Legszébb példa hazánk s a bennünket legközelebről érintő városunk kath. társadalmá.

Pillantsunk vissza jubiláló kath. körünk alakulási éveire.

Lehetetlen szívünk szorongását palástolni. Kath. társadalmi életünk a szétszórta nyájhoz hasonlított. Nem tartotta azt össze semmi kapcsol, nem gyűjtötte együvé, nem szervezte senki. Nem volt egy barátságos otthona, hol a katholicusok össze tartsanak, hol az együttműködésnek érzete fölkelhető, fejleszhető lett volna.

Kath. társadalmunkat ezen szomorú kényelmes tehetetlenségben kereste föl a nagy vihar a 90-es évek egyházpolitikai radicalizmusa.

A vihar rombolásait könnyezve éltük át. De mindjárt átláttuk, hogy sirásból s szenvedésből megélnünk nem lehet.

Sőt a vihar bizonyos mértékig segítségünkre is volt, mert az életre szükséges levegőt mindenhova kergette, hol élő sejtek mozgogtak; a gyakorlati katholicizmus áttörte az akadályokat, beleszűrődött a szivekbe, könyvekbe, nyomdafestékbe, írotollakba és ami társadalmi rétegekbe is, mert lelkeket keresett életre és nemesítésre.

Hála a Mindenhatónak: talált is.

Társadalmi bajainkban segítségünkre készen állott Anyaszentegyházunk. Hiszen az Anyaszentegyház elképzelhetetlen társadalmi tevékenység nélkül, a társadalmi bajok orvoslása pedig alig gondolható el az egyház nélkül.

Készen állottak egyházunk részint elhunyt, részint szeretetünkben élő jelesei, nagyjai, kik újból elkezdtek nevelni, összerelni szétszóródott kath. társadalmunkat. Gondozva, szeretettel ápolva, mint édes anya gyermekét. S mint szerető szülő jól tudták, hogy a gyermek más nevelést kíván csecsemő, mást gyermek s ismét mást ifju korában.

Társadalmi bajainkat az egyház szeretet és áldozat gyógyszerével kívánták orvosolni, de ugy, hogy az egyház mindenütt jelen legyen velünk, hogy átjárja a társadalom összes rétegeit, hogy átérzeze a nép összes bajait, hogy hallgató s figyelő füle mindig a nép szívében legyen.

A 90-es évek egyházpolitikájának vihara hozta össze Budapesten 1894. jan. 16-án az első katholicus nagygyűlést, mely az ébredő kath. társadalom első országos megnyilatkozása volt. Mintegy 10,000 katholicus vett részt e gyűlésen, élén a püspöki karral, melyben egyik díszes vezetőszerep megboldogult biboros főpásztorunknak jutott.

Városunk katholicusai is megmozdultak. Mintegy 50-60 kath. férfiu sorakozott Palotay László kanonok zászlájához résztveendő a nagygyűlésen.

M. t. Hölgyeim és Uraim! e kath. nagygyűlés városunk kath. társadalmára is korszakot alkot.

Nevezetes határozatokat mondott ki e gyűlés, az autonomia követelésére, az iskolák jogainak fenntartására; de a legnevezetesebb határozat volt az eszme: *hogy a katholicusokat egyesíteni kell.* Egyesíteni egy modern intézményben, egy keretben, mely a kereszténység anyagából gyurva, az igazságból és szeretetből faragva minden társadalmi elemnek kerete lehet; melyben megtalálja helyét, de táplálékát is minden rangu és rendü egyén.

Momdanom sem kell mélyen t. Uraim és Hölgyeim, hogy e keretek a *kath. egyesületeket* jelzik.

A kath. nagygyűlés után országszerte megindult a mozgalom; a kath. öntudat ébredezni kezdett. Nagyvárad biboros főpásztora is fölismerete a katholicizmus legujabb fegyverét a *katholicus körökben*. Kiadta a jelszót a tömörülésre. Apostoli buzgalmának méltó társa volt egyesületünk jelenlegi vezetője, a kör egyházi elnöke: *Palotay László*. Főpásztora és káptalana csakhamar belátta hatalmas szervező képességét s a mozgalom vezetésére megbízást nyert. Alig telt el másfél év, városunk kath. társadalmá 1895. november 3-án Apácza-utczai sajtó otthonában megtartotta alakuló közgyűlését.

M. t. Hölgyeim és Uraim! Az a szervező bizottság, mely ily rövid idő alatt a hön óhajtott eszmét megtestesítette, kath. társadalmunk égető szükségét megvalósította, nehéz feladatát a kezdeményezéssel járó ezerféle akadályokkal szemben is ily fényesen megoldotta: nagy munkát végzett. Midőn tehát kath. körünk alapkövének letételét lelki szemeink elé idézzük, *Schlauch bibornok és Palotay elnök* neveit olvassuk a kegyelet és emlékezés márványkövéről, melyeket Nvárad katholicus társadalmának hálája vésett.

* * *

1895. November 3-ikán alakuló közgyűlésünkön göngyöltük ki a nvárad katholicus kör zászláját a *katholicusok szellemi, társadalmi és anyagi érdekeinek előmozdítása, a vallás erkölcsi szellem, a hazafias irányu közművelődés, és az összetartás öregbítése* végett. Nyíltan szabadon hirdettük alapszabályunk most idézett 3 §-át. Szabadon és bátran lengettük zászlónkon a három lelkesítő jelszót: Isten, király, haza!

A jutalom már is megvolt. Sereglett a zászló alá városunk minden rangu és rendü katholicus férfia. A jég már meg volt törve. Kath. társadalmunk kilépett rideg közönyéből s lelkesült midőn az alakuló közgyűlés nagy számú közönségét tömörülni látta. Az imponáns közgyűlést Palotay László apát-kanonok nyitotta meg lelkes beszédével. Az alakuló közgyűlés rendes formalitásain tulcsve többször megújuló éljenzéssel egyházi elnökké az egyesület érdemdu szervezőjét *Palotay Lászlót*, világi elnökké *gróf Batthyány József* élesdi földbirtokost választottuk meg.

Egyházi elnökünk a *katholicus körökről* cz. értekezésével foglalta el elnöki székét, melyben egy alapos tanulmányt dolgozott ki a kath. egyesületek céljairól és szükségességéről. A jelen voltak nagy figyelemmel hallgatták. Majd a további választásokra került a sor. Egyházi elnökké *Dencs János* esperes-plebános; vil. alnökké *Dús László* városi főügyész, titkárrá: *dr Schweiger Ede* ügyvéd választattak meg. nemkülönben a 36 tagból álló választmányt is megalakították.

Az alapszabályok belügyminiszteri megerősítés végett fölterjesztettek. A kormányhatósági jóváhagyás azonban akadálytalanul nem következett be. Tudjuk ugyanis, hogy körünk alapítása idejében a katholicus egyesületeknél kevésbbé rokonszenves egyesület aligha mutatkozott felsőbb körökben. Ez volt oka, hogy az alapszabályok megerősítés nélkül egy deczember 4-ikén kelt leirat kíséretében visszaérkeztek, mert a fölterjesztett iratokból állítólag nem volt kiolvasható, hogy az alapszabályok 2 §-ában említett védnökséget hajlandó-e biboros főpásztorunk elfogadni. Elhunyt biborosunk aztán megnyugtatta a felsőbb közigazgatást városunk polgármesteréhez intézett levelében, melyben a többek között mondja: *»van szerencsém kijelenteni, hogy igenis elfogadom e védnökséget és megvagyok győződve, hogy ezt Utódaim is megfogják tenni. Én kezdeményeztem e Körnek létesítését, mert kötelességemnek tartottam azon kapcsolat seilárdítani, melyek a katholicust katholicushoz fűzik, és nem képzelhetni katholicus püspököt, aki e tekintetben katholicus hűveivel solidaritást nem vállalt volna. A politika ki levén zárva teljes megnyugvással vállallhatom e Katholicus Körnek védelmét...»*

Ezzel nyújtott biborosunk mindjárt *tekin-télyt* körünknek. Ez vala belépti jegyünk az életbe.

Habár körünk helyiségeit karácsony ünne-

pétől kezdve ideiglenesen át is adtuk rendeltetésének, az ünnepélyes megnyitást világi elnökünk óhajára — ki betegeskedett — késsőbbre halasztottuk.

1896. évi ápril. hó 19-ke katolikus körünk tulajdonképeni ünnepélyes megnyitásának napja.

A megnyitás diszközgyűlés keretében folyt le; ez volt egyúttal vil. elnökünk Gróf Batthyány Józsefnek székfoglalója s a katolikus kör első nyilvános szereplése. Az ünnepélyt a szt. Lélek segítségül hívása előzte meg, s szt. mise az olasz plébánia templomban. Már az a körülmény, hogy az ünnepélyes megnyitónk »Veni Sancte»-ját elhunyt bíboros főpásztorunk tartotta, nagy jelentőséget kölcsönzött kath. körünk első aktusának. Őszinte lelkesedés volt látható a nagyszámú díszes közönség arcán, s ez a lelkesedés a Veni Sancte-től a társasvacsoráig dominálta az egész ünnepélyt.

Az ünnepi szt. mise után körünk egyh. alelnöke, a nemrég megboldogult *Dencs* János kanonok a kör helyiségeit fölszentelte.

Az ünnepélyes megnyitó tulajdonképeni kidomborítója a délutáni diszközgyűlést volt, ennek pedig fénypontja Gróf Batthyány vil. elnök beszéde. Rég elköltözött már tőlünk atyáihoz a nemes gróf, de lehetetlen, hogy róla a tisztelet, elismerés, köszönet és hála hangján meg ne emlékezzünk. Rövid, de azért tartalmas és markans vonásokkal tartott beszédének minden egyes szava a mi lelkünkben volt kiszakítva, a mi álláspontunk volt; s körünk jegyzőkönyvének az a lapja, amelyen emléke megörökítve lett, kiáltó tiltakozás marad mindvégig azok ellen, akik kath. körünket politikai tendenciákról gyanúsítják.

A diszközgyűlés egyébként egy szép sikerű ünnepély vala, mely kezdetnek valósággal fölmulta várakozásunkat.

A buzgalom jutalma, az eddigi szép siker ösztönözte továbbra egyesületünk vezető férfait. A millenniumi évben augusztus hó 17. 18. 19. napjain Budapesten megtartott hatolikus congressuson 28-an vettünk részt egyházi elnökünk vezetése alatt. De mi magunk is kívántunk millenniumi ünnepélyt rendezni, s erre Ő felsége nevenapját, október 4-ikét tűztük ki.

Rövid félév alatt tehát másodszer tartottunk hazafias ünnepélyt és hála Istennek ismét sikert arattunk. Az ünnepség a székesegyházban Te Deummal vette kezdetét, innen a kör tagjai s a meghívott vendégek az egyesületi helyiségbe vonultak hol hazánk ezredéves fennállásának emlékére lélekemelő ünnepély folyt le. Jeles történettudósunk *Dr. Karácsonyi* János akkor még n. váradi theol. tanár tartott egy remekül kidolgozott actualis értekezést »Az ezredéves múlt emlékei Biharmegyében» czimvel, mely az ünnepélynek speczialis jelleget kölcsönzött Szavaltat, dalárda majd elnöki záró fejezte be a szép ünnepet, melylyel ismét komoly életjelt adtunk magunkról s magunknak önbizalmat a tovább haladásra.

Mint hogy tagjainknak jó irányban való szellemi szórakoztatása fő feladatunk volt, még ez évben tárgyalásokba bocsátkoztunk néh. *Jakobovits* Dezső tanító özvegyének, az elhunyt válogatott s értékes könyvtárának megvásárlása céljából. A tárgyalások sikerre is vezettek; megvettük a szép könyvtárt s kedves emlékü azóta jobb hazába költözött könyvtárosunk *Gyalóka* János nemsokára katalógust készített s a kör tagjainak mihamarabb rendelkezésére bocsátta a nagyszámú könyvgyűjteményt.

E vásárlás már csak azért is kedvező volt egyesületünkre, mert tüstént rendszeres könyvtárt nyújthattunk tagjainknak. Mindemellert az esetenként felmerült hiányok pótlandók voltak. Itt is segítségünkre volt egyházi elnökünk, *Vinkler* püspök, *Bunyitay*, *Grócz* kanonokok, boldog emlékü *Dr. Nogáll* püspök, *Schiefner* és *Szakszó* kanonokok, kik sok-sok értékes kötetet ajándékoztak meg könyvtárunkat, ugyanynyira, hogy 1896-ik évről szóló jelentésünkben már mintegy 2000 kötet könyvről adtunk számot.

Könyvtárunk további gyarapítása s tagjaink szórakoztatása céljából még ezen év november 4-én megtartott választmányi ülésen elhatáro-

tuk, hogy felolvasások tartásával s mulatságok rendezésével igyekezzünk egyesületünknek minél szélesebb alapot építeni. Megalakult az ünnepélyt rendező s vigalmi-bizottság s a következő évben már munkába is lépett.

1897-ben már négy matiné, két tánczestélyt — egyiket hangversenyyel — rendeztünk; s az első matiné alkalmával, január 24-én, oly szép és nagyszámú közönségünk volt, hogy egyesületi nagytermünk szűknek bizonyult. A nagyterem és billiard-szoba egybekapcsolása némileg segített. Ámde az első tánczestély rendezése alkalmával már a Zöldfa-nagytermet kellett kibérelnünk.

Az 1897-ik esztendőben körünk nevezetes eseményeknek volt színtere.

Nagyvárad nagynevű bíboros püspöke 50 éves áldozáságát érte el. Egyesületünk igyekezett háláját leróni főpásztorra és védnöke iránt, kinek támogatását napról-napra érezte. Az 50 éves áldozári jubileum megünneplése városunkban valóságos országos jellegű ünnepély sorozatot alkotott. E sorozatban méltóképen vette ki részét katolikus körünk május hó 6-án rendezett matinéjában. A jubiléus bíboros nagyszámú előkelő közönség élén örvendett a szép ünnepélynek, melyen városunk hölgyei is szerepeltek ének- és zongorasámokkal.

Ugyanezen évben nemsokára a fényes jubileumi ünnepély után egyesületünk épületén gyászlobogó hirdette első világi elnökünknek gróf Batthyány Józsefnek elhunytát. Halála augusztus 23-án éjjel Német-Ujváron következett be. Hatvanegy éves volt, de erős egészséges embernek látszott. Mikor utójára köztünk volt a főpásztorunknak rendezett matiné, senki sem gondolta volna, hogy utójára látjuk magunk között. Az első évi rendes közgyűlésünkön, május 4-én is még Ő elnökölt. Annyira nem gondoltuk, hogy rövid időn el kell őt veszítenünk, hogy autonómiai országos képviselőnek léptettük föl. A szavazatok összeszámolása azonban nem találta az élők sorában. Bár örömmel látta s tapasztalta akkor még ifju egyesületünk fejlődő munkálkodását, látta, mint indul virágzásnak: mégis korán jött halála ami katolikus körünkre, mely nemcsak mi reánk, hanem a ker. szellemű szervezkedésnek egész nagy munkájára hozott gyászt.

Egyesületünk tagjai a szept. 2-án egyházi elnökünk által megtartott requiem imádkoztak az elhunyt lelki üdvéért. Özvegyének is kifejeztük részvétünket s egy a Szt. László-menház céljaira összegyűjtött alapítványi összeggel is igyekeztünk kegyeletünket kifejezni.

Az alig két éve fennállott kath. kör tehát korán jutott árvaságra. Nehogy a szép fejlődésnek indult egyesület sokáig elnök nélkül maradjon november hó 7-ikére rendkívüli közgyűlést hívtunk egybe, mely a világi elnöki széket báró *Gerliczy* Ferencz nagybirtokossal töltötte be.

Szerencsésnek mondható a választás, mert a megválasztott főurban összpontosulnak mindazon nemes és kiváló tulajdonok, melyek általános tiszteletet és közbecsülést biztosítanak számára. Egyházas, vallásos és hazafias szelleme, melyet vallásos szüleitől örökölt, már eleve qualificalta egyesületünk világi elnöki székébe. Ünnepélyes székfoglalóját 1898. évi február 9-én ezen alkalomra összehívott rendkívüli közgyűlésen tartotta meg, mely igazi vallásos és hazafias enunciatívó volt. Nem került el figyelmét, hogy ma már a társadalmi harc megkezdődött, sőt folyik, hol titkon, hol nyíltan. Kitértésre buzdította a ker. elvek harcosait: a kör tagjait, hogy tartsák fenn s ápolják a ker. ideálokat, az Isten, s felebaráti szeretetet.

Kath. körünk 1897-ben az országos autonómiai képviselőválasztásokon is kivette a maga részét. Már június 19-én tartott vál. ülésünkön kimondottuk határozatilag, hogy a kath. kör tevékeny részt kíván venni az autonómia-mozgalmakban. A helybeli plebánosokat támogattuk is eljárásukban, nevezetesen a választók összeírásában s a választást vezető bizottsági tagok kijelölésében. Boldog emlékü gróf Batthyány vil. elnökünk váratlan elhunytá új szavazást tett szükségessé a váradi kerületben.

Természetes dolog, hogy a választók bizalma ezúttal arra fordult, akit már az első választásnál jelöltjének tekintett a választók jelentékeny része. *Dr. Hoványi* Gyulának jóformán nem is volt ellenjelöltje, mert a beadott 2521 szavazatból 2515 szavazatot kapott s így a helybeji kir. katolikus jogakadémia professzora congresszusi képviselővé választott.

Hogy mily hűen s méltón képviselte az egyház s haza érdekeit a lezajlott autonómiai gyűléseken, melyeknek előadója volt, azt mindnyájan tudjuk, kik az autonómiai congresszus tanácskozásait figyelemmel kísértük.

1898-ban augusztus hó 24-ik s következő napjain Budapesten megalakult a magyarországi katolikus egyesületek szövetsége avégből, hogy az összes magyarországi kath. köröket és egyesületeket egységes irányítás céljából tömörítse. A practikus eszmét mi is felkaroltuk s a közgyűlésen képviseltettük magunkat, majd később a szövetségbe, mint rendes tag beléptünk. A szövetségi közgyűlés reánk nézve már csak azért is fontos horderejű, mert vil. elnökünk egyik szöv. alelnökké választott meg, egyh. elnökünk pedig a választmányi tagok sorába vétetett föl.

Egyesületünk tehát már ezen időtájt olyan tekintélyt vívott ki magának, hogy az országos kongresszuson a vidéki katolikus körök élén mint jelentékeny tényezőt számításba vették.

Munkálkodásunkat folytattuk itthon. Ez év eseményei közé első helyen sorozzuk *Haydu Oratoriumának* előadását, mely *Beleznay Antal* s *dr. Szemethy Géza* buzgólkodásának hozott nagyon szép sikert. A főgymnasium dísztermében került egy matiné impozáns előadásra (márczius 27.) katonai zenekar és vegyes kar közreműködésével. A közönség meglepetve hallgatta a magas zenei stíly előadását, mert ilyenhez csak a fővárosban juthat. A következő évben a keresk. csarnokban hasonlóan nagyszabású kísérettel »*Krisztus hét szava a keresztfán*» cz. Oratoriumot mutatta be a két buzgó rendező ugyanazon kvalitással, mint az előzőt.

A magyar nemzetnek mély szomorúságot kellett megélnie ez évben. Felsőleges Nagyszonyunk *Erszébet* királyné szeptember 10-én egy elvetemült orgyilkos áldozata lön. Az igazi benső fájdalom érzete egyesületünkben is kifejezésre talált, a székesegyházban szeptember 12-én megtartott requiem testületileg jelenmeg, november 20-án pedig szeretett nemes szívű királynénk emlékére gyászünnepélyt rendeztünk.

Kath. társadalmunk történetében még egy fontos eseményről kell ez évben megemlékeznünk. *Dr. Vucskics* Gyula tagtársunk ez évben indította meg a mozgalmat a kath. legényegylet megalakítása céljából. Választmányunk a legnagyobb készséggel igyekezett a buzgó plebánost támogatni, kinek nemes törekvését már az ősszel siker koronázta. A kath. legényegylet áldásos tevékenységét ma már mindnyájan ismerjük, hiszen napról-napra látjuk, mily fontos missiót teljesít. Itt csak megjegyezzük, hogy a legényegylet is a mi katolikus körünknak, a már szervezett katolikus tömörülésnek gyermeke.

Katolikus körünknak főképen a kath. legényegyletnek, de az egész városnak nagy halottjáról, egyházmegyénk szentéletű fölszentelt püspökéről *Nogáll* Jánosról kell megemlékeznem, midőn kath. egyesületi életünk 1899-iki évkönyvét felidézem. Midőn városunk ezen földi szentje július havában Szent Vincze napján megdicsőült, az általános gyász és fájdalom mindenkit egyaránt áthatott. Katolikus körünk buzgó támogatóját siratta a szegények atyjában s Boldogasszony szeplőtlen fogantatása napján emlékünnepélyt rendezett Szent Vincze méltó utódának.

Kath. egyesületünk eddig vázolt élete is mutatja, hogy a kör vezetői főfeladatuknak súlypontját komoly irányú előadások, felolvasások rendezésében találták. A 90-es évek végéig vel mindjobban kidomborodnak egyesületi életünkben azok az actusok, melyek a keresztény

szellem építését, izmosítását czélozzák. Így a magyar kereszténység 900 éves fennállásának emlékére rendezett ünnepély 1900. évben a magyarok Nagyasszonya napján, amikor boldog emlékü Steinberger kanonok tartotta nagyhatású előadását *Magyar kereszténység s magyar királyság* czímmel.

A következő év nagybőjtjében pedig Vucskics, Némethy és Pálffy tartják *bőjti felolvasásaikat*. Mindezeket pedig külön azért emelem ki, mert ugyanezen évben 1901. november havában a II. kath. congressus, — melyen kath. körünk vezető egyéniségei nagyszámmal vettek részt — elhatározta, hogy országosan szervezi a *katholikus lyceumi előadásokat*, Ezen irányító munkával a katolikus írók és hírlapírók *Országos Pázmány Egyesületét* bizta meg.

Nálunk tehát a talaj — hála egyesületünk agilis munkásainak — már el volt készítve a katolikus lyceumokra s épen ebben találja indokát az: hogy a congressus bölcs törekvése nálunk mindjárt visszhangra talált. Megkezdett munkánkat mindjobban akartuk tökéletesíteni; meghívásunkra szíves készséggel jött el dr. Margalits Ede bndapesti egyetemi tanár, hogy kath. lyceumi előadásaink *első sorozatát megnyissa*. Bevezette az előadásokat a szabadkőműves lyceumok keresztényellenes előadásainak ellensúlyozására s az ellenükben való védekezésre. Hogy ahol nincs meg a magyar katolikusokban az önértzet, azt ott megalkossuk, megteremtjük, ahol már megvan, ott megerősítjük és építjük. 1901. december 15-től 1902. április 19-ig tehát négy hónapon keresztül összesen 9 komoly előadással nemesítette körünk, társadalmunk kath. érületét, fűszerezve azokat az ének, zene s szávalatok bevonásával. Első sorozatunkról évkönyvet is adtunk ki, mely egész terjédelmében tárja elének azt a nagy munkát, mit körünk tudós gárdája végzett. A hatást, mit a kath. lyceum felidézett, ismerjük. Hála a mindenhatónak, előre mentünk — nem hátrafelé. Nem csupán ünnepeink, nemcsak vigasságbeli szórakozást nyújtunk tagjainknak; mert az életben nemcsak ünnep, hanem munkanapok is vannak s ha életet akarunk: dolgozni kell.

Hogy pedig a munka komolysága állandósult is, bizonyítja a kath. lyceumok folytatása évről-évre; mutatja az, hogy a jelenben immár *ötödik sorozatát* rendezzük a kath. lyceumoknak.

Biboros főpásztorunk és védőnk a legéberebb figyelemmel s igazi őszinte érdeklődéssel kísérté mindig kath. körünk ezen előadásait s amikor csak módjában állott, mindig személyesen vett részt előadásainkon s lelki öröme határtalan volt, ha egy-egy sikerült actust látott. Körünk átélte gyermekéveit, ifjává fejlődött s biborosunk gyönyörködött a serdülő ifjában, mint izmosodik napról-napra, hiszen ő volt bölcsőjétől kezdve gyámola... Ő segíté a megalakulásban, ő ruházta fel, ő támogatta szűnös szüntelen, amikor csak kellett.

Ha körünk valamelyik matinéján, avagy multságán a személyes részvételben gátolva volt, első kérdése mindig az volt udvari papjaihoz: *»Hogy sikerült?»*

Hogy szeretete mily benső volt irányunkban, mutatja a következő eset. 1900 farsangján kevéssel a kath. kör bálja után bibornokunk kihallgatáson volt ő Felségénél. A párbeszéd folyama alatt ő Felsége kérdést tett a váradi katolikusok hitéletéről. Bibornokunk megnyugtató válaszában kiemelte különösen, hogy a kath. kör bálja volt legsikerültebb az idei multságok között Nagyváradon: mi ő Felségét kellemesen érintette.

Tehát körünk dicséretét még a trónig is eljuttatta.

És ezt a gyöngéden, bensőségesen szerető alkotót, gyámolítót s mindenkor segítőt... elvesztettük.

Ifju egyesületünket életében a legnagyobb gyász 1902. évi július 10-ikén érte, midőn késő este a székesegyház öreg harangja szomorú zenéjével hirdette: Várad biborosa megszünt élni.

Egyesületünk atyja s megteremtője ravatalánál szívifájdalmát szavakban nem fejezhette ki, hiszen a gyermek csak sirni tud a jó szülő halálán.

Az igazi mély fájdalmat csak érezni lehet. S bár azóta közel négy év elmúlt a mi szeretett megalapítónk s első főpásztori védőnk, a minket szerető, dédelgető aggastyán emléke tagjaink szívében élni fog.

Kath. lyceumi előadásaink II-ik sorozatát ugyanezen év december 21-ikén lehetetlen volt méltóbb névvel megkezdeni, mint nagynevű alapítónk *Schlauch* bibornoknak nevével. A mesteri emlékbeszédet *Radnai* püspök tartotta, ki életében már segítő társa volt Schlauchnak, holta után is méltó emléket állított neki eseményszámamban győri beszédével.

Árvaságra jutott egyesületünk tovább folytatta a hit munkáját s az előadások II. sorozatát is szép sikerrel fejezte be.

A Gondviselés is megvigasztalt mindnyájunkat. Egyházmegyénk új főpásztorában dr. *Szmezsányi* Pál megyés püspökünkben egyesületünk új védnököt nyert. Ünnepélyes főpásztori beiktatása alkalmával 1903. október 7-ikén világi elnökünk vezetésével impozáns számban fejeztük ki fiui hódolatunkat.

Az alapszabályok 2. szakasza szerint körünk védnöke egyházmegyénk főpásztoráé lévén ugyanezen év november 11. tartott választmányi ülésükben bizalommal folyamodtunk ezen alkalomhoz, hogy megyés püspökünket küldöttségileg kérjük föl a védnöki tiszt elfogadására.

Árvaságunkban kimondhatatlanul jól esett az a meleg érdeklődés, melylyel főpásztorunk a küldöttség előtt kath. körünk felől nyilatkozott, sőt határozottan kijelentette, hogy működésünket korábbi idők óta élénk figyelemmel ki éri. Hivatkozott a dicsően elhunyt XIII. Leó szentséges Atyánknak halálos vívódásában mondott örökemlékü szavaira: *»Leó meghalt, de a pápaság él örökké.»* Így van ez — folytatá főpásztorunk — az egyházmegyében is. *Nagynevű elődöm meghalt, de az egyházmegye püspöke itt van most is. Jól tudom mily nagyarányú tevékenységet fejtett ki boldogult elődöm a nagyváradi kath. kör megalapításában, az ő nyomdokait akarom követni.*

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ez a melegség, ez a rokonszenv a főpásztorvédnök ajkairól, nem tévesztette hatását. Főpásztorunk szeretete magához ölelt mindnyájunkat s hódolatteljes fiui ragaszkodásunk irányában csak hatványozódott.

Nem sok idő telt el; főpásztorunk egy vasárnap délután váratlanul magas látogatásával tisztelte meg körünket. Egy teljes órát időzött nálunk püspökünk, s apostoli buzdító szavaival a kör beléletét érintő meleg érdeklődésével mindnyájunkat lebilincselte magához.

Az utóbbi években mozgalom indult meg az iránt, hogy kath. körünk széles körű missióját figyelembe véve, tágasabb és megfelelőbb localitásra tegyünk szert. Főpásztorunk, a fűdő Káptalannal egyetértve, tervünkhöz kegyesen hozzájárult s rajta van, hogy egyesületi tevékenységünk tágasabb s kényelmesebb otthont találjon.

Főpásztorunk tehát igazi nemes értelemben követi dicső elődének példáját, ezt cselekedeteivel már nem egyszer bizonyította be. A kath. lyceumi előadások II. kötetének megjelenését az ő bőkezűsége tette lehetővé. Bár gyöngéledése távol tartja tőlünk, de tudjuk, hogy lélekben itt örvend velünk szerény jubileumunkon. Adja a Gondviselés, hogy az enyhe éghajlat teljes gyógyulást hozzon kath. körünk védnökére, frissítse föl fizikai s lelki erejét, hogy nekünk a haladásra s a nemes törekvésre még sokáig példát nyújtson.

Hogy alapszabályszerű célunkat minél jobban megközelítsük, arra is törekedett körünk, hogy segédkezet nyújtson a felebaráti szeretet gyakorlására, a szegények istápolására. Egyik tagtársunk felvetette az eszmét *Szent Vincze egyület alakítása iránt*. A terv Isten segítségével meg fog valósulni s hisszük, hogy tagtársaink kiveszik méltó részüket felebaráti

szeretet e legszebb és legáldásosabb módjának gyakorlásából.

A Szent Vincze egyesület létesítése nem találhat akadályokra ott, hol a kath. kör tekintélyes számu tagokakal rendelkezik, mint nálunk. Megalakulásunk idejében a beiratkozott tagok száma 150 körül volt, most 340-en vagyunk. Az évi tagemelkedés átlagos száma: 30 ugy, hogy 1898. január 1-től 1905. év végéig, tehát 8 éven keresztül 288-an léptek egyesületünkbe. Természetes, hogy az elhalálozások és elköltözések jelentékeny arányban ellensúlyozzák népesedésünket. S ha figyelembe vesszük azt, hogy *Várad-Velence* kath. polgárainak buzgalma két évvel ezelőtt külön kath. kört alakított, mely több, mint 100 tagot számlál, körünk terjedése tekintetében méltán hivatkozhatunk az elmúlt évtizeden elért sikerre.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kath. körünk 10 éves működésének felsorolásával talán túlságosan próbára teszem szíves türelmüket! Nem hallgathatok el azonban egy jelentős mozzanatot szeretett egyházi elnökünk életéből, mely kath. egyesületünkre is áldást áraszt

Midőn szeretett vezérünk mult évi május 30-án aranymiséje alkalmával szentséges Atyánknál ritka kitüntető fogadtatásban részesült, kevés embernek kijutó lelki örömben sem feledkezett meg kath. körünkről. *Szent László* királyunk napjának méltóbb megünneplése képezte akkoriban legfőbb igyekezetünket. Aranymisés elnökünk áthatva dicső szent királyunk tiszteletétől, kath. körünk tagjainak s a híveknek személyesen eszközölt ki ő Szent-ségénél teljes bucsut Szent László napjára ha a töredelem szentségéhez járulnak.

Ez jellemzi legjobban szeretetét vezérünknek kath. körünk iránt, melynek létrehozója, szervezője.

Ő szentsége, *X. Pius* pápa sajátkezű irásával vezette reá egyházi elnökünk kérvényére ezen bucsuengedélyt, melyet Szent László napján ünnepélyes diszközgyűlés keretében proclamáltunk, midőn szent királyunkat *véddszentünk* nyilvánítottuk.

Eddig tart mélyen tisztelt Hölgyeim s uraim a katolicizmus terén kifejtett tevékenységünk eseményeinek felsorolása. Gyakran hallottunk kritikákat egyesületi életünkre; ezek között nem kevés gúnyt is, mely működésünk értékét igyekezett leszállítani. A tárgyilagos szemléllő azonban — hisszük — másként ítélt meg bennünket. A lefolyt tíz év alatti működésünk 50 emlékünnepelet és lyceumi előadást ölel föl; előadásainkon nemcsak városunk kath. társadalmának kitűnőségei, tudósai, művészei vettek ki részüket, nem csak szép hölgyeink gyönyörű zene és énekszámait tették vonzóbbá s élvezetesebbé ünnepélyeinket, de országos nevű tudósaink s íróink is fölkeresték a mi lyceumainkat, így *Prohászka*, *Wolafka* püspökök, *Vay Peter gróf*, *Zivuska Jenő* s még mások. A 14 több-kevesebb ünnepélyességgel egybekötött közgyűlés, 7 farsangi és 6 nyári tánczestély nem kevésbé igazolják, hogy a lefolyt 10 év alatt igyekeztünk dolgozni a szeretet munkájával.

Igyekeztünk szent vallásunk hitelvit a keresztény erényeket önmagunkban s másokban ápolni, hogy egyek legyünk a hitben, reményben s szeretetben s egyek legyünk a haza szeretetében.

Tíz évi működésünk határkövénel a legszentebb hálaérzettel fordulunk a Mindenható felé, aki bennünket e szent célra egyesített; s egyesületünknek megengedte, hogy a gyermekkorból ifjúvá fejlődjék.

Jövő munkálkodásunknak sem lehet más irányítója, mozgatója mint szent vallásunk gyönyörű virágainak: *az isteni erényeknek ápolása* s erre egymásnak serkentése, hogy így szünet nélkül isteni tápot nyerjen *odaadó hazaszeretettünk*.

Adja a Mindenható, hogy ebbeli törekvésünket még fokozottabban hassa át a jövő lelkesedés árja.

Szent célunk elérésében örködjön felet-

tünk, oltalmazzon s vezéreljen városunknak, egyházmegyénknek s katolikus körünknek védőszentje: *Szent László királyunk megdicsőült lelke.*

Utána *Popity János* ügyvédjelölt ez alkalomra irt következő lendületes, lelkesítő ódáját adta elő nagy hatás mellett:

Lobogj szívünkben, emlék tiszta lángja . . .
Oltárodon ma hiven áldozunk.
Derülj ki, mult borulatos sugára!
Babér övezze büszke homlokunk! . . .
Miénk a munka megváltó erénye
S mit üdvül ad: — az öntudat miénk;
Miénk a győzelem biztos reménye
Mert küzdve bátran el nem csüggedünk! . . .

Emlékezünk . . . Bujkálva járt az ármány,
S ugy fente titkon álnok fegyverét,
Orv támadáshoz alkalomra várván,
Ápolta bűnös célja sikerét.
Erőt, hatalmat hogy kezébe érzett,
S rabszítja a fűzött millió érdekét:
Mérészen elszánt ütközetbe lépett,
S tusára hívta magát az eget.

Ti, az igazság bajnok milliói,
Hol voltatok az ádáz harc alatt? . . .
Eszményeink győzelmes lobogói
S a harci lelkesülés hol maradt? . . .
Néhány vezér küzdött seregje nélkül,
S míg állta hősként ezrek ostromát,
Hány gyáva szív gyalázatára békült,
Hamar feladva ősi szent jogát!

Te, milliókat átfogó erősség,
Tiltó szavad nem volt közvélemény,
Mikor a bűn czégreit kiltüzték
Eszményeink, hitünk száz órhelyén?
Egyenlőség, szabadság átkos örvén
Mindent, mi szent, megostromolt a gög;
A féktelen vér láza lett a törvény,
S félistenek — czudar szentségtörők.

A bölcs tudás hiába czáfol, érvel,
Hiába gyűjt, bírál, rendez, tanít;
A szívben, agyban megfogant a tévely,
S álfénye ezeket mámorba vitt.
Mit ér a lángész alkotó varázsa? . . .
Lenézheti a kérkedő negéd;
De Istenét, hitét ki meggyalázza,
Tapsolnak annak, ünneplik nevét.

A szép erénynek bibor köntösére
Vad csöcselék vet szennyet és sarat,
Számüzve jár, gúny, megvetés a bére,
Sorsán röhögve léha had mulat,
Hűség, kitérés, becsület, szemérem
S a jámbor erkölcs ösztönére fék,
Mámorra, kéjre vágyik buja vére:
Élvezni! . . ., úgysis eljövend a vég.

Élvezni! . . . Lám! a dus édent varázsol,
S ugy áldoz balga kedvtelésinek,
Amerre lép, nyiló virágra gázol,
Lábát rög és tövis nem sebj meg.
Szavára vár szolgák sürgő csoportja,
Csak egyet int, és rabja már az ész,
Óvé a báj, a nő szerelmi csókja,
Művészet, izlés őt szolgálni kész.

Élvezni! . . . Látod, arra mennyi ember? . . .
Nehéz igában görnyed mindenik,
Fárad, sűrű, nem győződ szinte szemmel!
Arczuk fakó, beesve bus szemük.
Az ő nehéz verejtékük szerezte,
Miből a gazdag tékozol s henyel;
S míg neki felhizik nagy lomha teste:
Munkása polczán n'ncs elég kenyér.

Élvezni! . . . Hah! mi zúg a légbe? . . . Távol
Talán dühében tombol a vihar? . . .
. . . Az utca egy nagy forradalmi tábor,
Fegyelme nincs, erkölcsé bős, szilaj.
Örjögve gyilkol és nem ad kegyelmet,
A vérre szomjas, lázadó tömeg,
Balsorsa, gyásza, kit utjába kerget,
Kinos halálával lakolja meg.

. . . El, el ti, rémek! félre szörnyü képek!
Kétségbeesni korán volna még! . . .
Munkára fell tovább habozni vétek! . . .
Kiben eszményeink szerelme ég,
Oh! fogjon össze valamennyi végre,
Legyen tevékeny milliónyi kar! . . .
Eszményeink győzelme lesz a béke,
Ha tenni mind buzgón s egyként akar.

Ha újra szent lesz a családi tűzhely,
S a szívbe visszatér a hit megint;
Vak szenvedély ha szép erényt nem úz el,
S álság közénk mételyt hiába hint;
Ha boldogulni kölcsönös haszonnal,
Ur és eseléd majd egy nyomon halad:
Akkor felhagyhatunk kissé a gonddal,
Addig pihennünk percig sem szabad.

Miért merültök el meddő közönybe? . . .
Halál: — ha eszmény már nem lelkesít!
Mi széttagolt, az küzdelemre gyöngé;
Erő: — ha jó cél mindet egyesít! . . .
Lásson dologhoz mindnyájunk erélye:
Méltatlan az, ki még tovább hever;
Azé a győzelem biztos reménye:
Kit bármi sors ér, mégse csügged el.

Oh! én hiszek a büszke diadalban! . . .
Jövel, jövel te, nagy megújulás!
Teremts egy új világot szívben, agyban,
Hiszen hatalmad fénye oly csodás! . . .
Elnémul akkor milliók siráma,
Öröme gerjed, aki könnyezett,
És nem lesz ember akkor egy sem árva,
Jövel szívünkbe, égi szeretet!

A gyönyörű szavalt után a Szózatot énekelte az énekkar s vele a közönség.

Dr *Hoványi Gyula* indítványt tett, hogy a távollevő kegyelmes főpásztort a jubiláris közgyűlés alkalmából táviratilag üdvözlőjék. Az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadták. Az üdvözlő táviratot csakhamar utnak is indították következő tartalommal

Szmrecsányi Pál nagyváradi püspök
úr Ó Excellentiájának

San-Remo Grand Hotel Royal.

A nagyváradi katolikus körnek tíz éves fennállását ma ünneplő diszközgyűlése Nagyméltóságodat, hön szeretett főpásztortát s kegyes védnökét a legbensőbb hódolattal köszönti és kegyelmességednek Istentől a legjobbakat kívánva, esedezik főpásztori áldásáért.

Báró Gerliczy Palotay elnökök.

Végül *Palotay László* praelátus, egyházi elnök, kinek a diszközgyűlésen többször kijutott érdemduis működéséért az ünneplés, valahányszor neve előfordult a kör 10 éves multját méltató felolvasásban — állott fel szólásra. Megköszönte a közönség érdeklődésének oly nagy mértékben való megnyilvánulását, megköszönte báró *Gerliczy Ferencz* világi elnöknek szives megjelenését és tartalmas megnyitó beszédét, melylyel az ünnepély fényét nagyban emelte és dr *Imrik Gusztáv* titkárnak becses munkáját, melyben oly szépen tükröztette vissza a kör tíz éves működésének mozzanatait és beszédét, valamint egyuttal a diszközgyűlést a közönség lelkesedése mellett azzal a hő kivánsággal zárta be, adja Isten, hogy a kör továbbra is virágozzék, célját érje el teljesen.

Ezzel a diszközgyűlés véget ért és az óriási közönség egynegyed egy óraker emelkedett hangulatban széjjel oszlott.

A bankett.

A mily szép sikerű volt a délelőtti ünnepség, méltó volt hozzá teljesen az esti társasvacsora.

A nagyméretű étterem díszesen megterített asztalainál már csakhamar nyolcz óra után tömöttön ültek a város keresztény társadalmának tagjai. Egyháziak, világiak, nők és férfiak.

Fél kilencz óraker megérkeztek báró *Gerliczy Ferencz*, *Szegedy Györgyné* szül. báró *Gerliczy Irma* leányával, kiket tüntető lelkesedéssel fogadtak. Csakhamar megtörtént a főasztalnál is az elhelyezkedés s kezdetét vette a vacsora.

A főhelyet báró *Gerliczy Ferencz* foglalta el, jobbán ültek: *Szegedy Györgyné*, *Palotay László*, dr *Echerolles Kruspér Gilbertné*, dr *Boszóky Alajos*, *Fetszer Antal*, balján: *Szegedy nővérek*, *Széchenyi Jenő*, dr *Hoványi Gyula*, Des *Echerolles Kruspér Gilbert*, dr *Karácsonyi János*.

A banketten a mo t említettekén kívül a következők voltak jelen: *Novotny S. Alfonz*, dr *Szolcsányi Hugó*, dr *Molnár Imre*, *Géczy Lajos*, dr *Schweiger Ede*, *Papp Imre*, *Papp Imréné*, *Kacsvinazky Aurdorné*, *Kacsvinszky Andor*, *Saághy Kálmán*, dr *Wallner Ödön*, dr *Wimmer Julián*, dr *Hoványi Géza*, *Pekanovits Imre*, *Beleznay Antalné*, *Beleznay Antal*, *Dús László*, *Böszörményi Géza*, dr *Stokker József*, *Justh Károlyné*, *Justh Károly*, *Kovács Béla*, *Dániel Lajos*, *Mártonffy Zoltán*, *Böhm György*, *Pajor Kálmán*, *Pajor Kálmáné*, *Óváry Sándorné*, *Óváry Sándor*, *Jancsó Lajosné*, *Jancsó Lajos*, *Ferdényi Olivérné*, *Ferdényi Ilonka*, *Ferdényi Olivér*, *Jaczkovits Gyula*, *Réti Ernő*, *Zsálik Privát*, *Hibsch Dezső*, ifj. *Sártory Endre*, dr *Imrik Gusztáv*, dr *Krüger Aladárné*, dr *Krüger Aladár*, *Stettner István*, *Peller Ferencz*, *Hegedüs Árpád*, *Sztankovits József*, *Láng Józsefné*, *Láng József*, *Répassy Mihály*, dr *Géher Lambert*, *Frölich János*, *Szilágyi Géza*, *Nozák Rudolf*, *Buzássy József*, dr *Lindenberger János*, dr *Némethy Gyula*, dr *Lestyán Endre*, *Csicsay Alajos*, *Barényi Béla*, *Hant Jenő*, *Mellau István*, *Széles Elek*, dr *Helvey Lajos*, *Popity János*, *Mikes Ödön*, *Farkas László*, *Beczky Lajos*, *Hant Frigyesné*, *Hant Frigyes*, *Tóth Zsigmondné*, *Tóth Zsigmond*, *Germán Károlyné*, *Germán Károly*, *Kolontáry Sándorné*, *Kolontáry Sándor*, *Kádár Jánosné*, *Kádár János*, *Czillér Imréné*, *Czillér Imre*, *Czillér Gizella*, *Czillér Irén*, *Lévay Zsigmond*, *Lukács Istvánné*, *Lukács István*, *Réthy Sándor*, *Jelinek Sándor*, *Táray Sándorné*, *Táray Sándor*, özv. *Andriska Jánosné*, *Markner Ida*, *Voszka Ferencz*, *Sziládky Ernő*, *Orosz Péter*, *Frölich György*, *Frölich Jánosné*, *Frölich János*, *Klédorfer Lambert*, *Táray Lajosné*, *Táray Lajos*, *Paksy Gusztáv*, *Kelemen Kálmán*, *Mertz János*, *Guta Márton*, *Novák János*, *Jablonszky Emil*, ifj. *Jablonszky Emil*, *Csatáry József*, *Réz Mihályné*, *Réz Mihály*, *Stark Gyula*, *Cseprega Miklós*, *Riegl Imre*, dr *Mayer László*, *Széles Lajos és neje*, *Széles Károly és neje*, *Vajna Gizella*, *Ujlaky Rezső*, *Remes Vidor*, *Szilágyi Dózsa*, id. *Sártory Endre*, *Stettner András*, *Kolontáry Dezső*, *Markély János*, *Starill Ferencz*, id. *Jelinek Ferencz*, *Rigli József*, *Juricskay Béla*.

A peccsenyénél a kör világi elnöke báró *Gerliczy Ferencz* állott fel először szólásra és rövid, de lelkes szavakban a keresztény katolikus anyaszentegyház fejét X. Pius pápa Ó szentségét és az apostoli magyar királyt éltette nagy lelkesedés mellett. A pohárköszöntő végén a közönség a cigányzene kísérete mellett a Hymnust énekelte:

Majd kis idő mulva dr *Hoványi Gyula* a töle megszokott szónoki lendülettel a következő szép, tartalmas köszöntőt mondotta:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Midőn ma, a Nagyváradi Kath. Kör föntállításának 10 ik évtordulóját ünnepljük és jogos önérettel tekintünk vissza a 10 év alatt megtett utra, nem csak szabad, de kötelességünk lelki szemünket a jövőre is irányítani és vizsgálni azt, hogy mily feltételek mellett vivhatjuk ki ügyünk diadalát.

Körünknek célja a vallás-erkölcsi szellem és a hazafias irányú közművelődés öregbitése. E cél megvalósításának utjában azonban két belső zátony fekszik.

Az egyik zátonya a *nemtörődömség*. A másik zátony: az *elbizakodottság*. A kath. kör hajójának mindkét zátonyt ki kell kerülnie. De

hogy kikerülhessük ismernünk kell e zátonyok igaz mivoltát és keletkezését.

A keresztény nemtörődömség, kishitűség, fásultság onnan származik, hogy még azok is, kik a kath. ügyért helyt állanak, azt cserbe nem hagyják, nem mindig találják édes jutalmukat az ügy diadalában és a küzdők egyike, másika, sikertelen küzdelmüket általánosítva, arra a gondolatra tévednek, hogy hiába való a kath. ügyért a küzdés, kárbavesztett fáradság az.

A keresztény elbizakodottság forrása pe az, hogy csak azt forgatjuk elménkben: hogy az ország fele lakossága keresztény, hogy édes hazánk és a magyarországi kath. egyház a multban mily erős és számos szákkal fonódott össze és van kapcsolva, hogy csak létesüljön egyszer a kath. önkormányzat azonnal egy csapásra visszahódítunk mindent, amit veszítettünk és legyőzhetetlenekké válunk.

Az egyes törekvések lehangoló sikertelenségével szemben áll a buzdító nagy tény, a valóság, hogy hazánkban az elmúlt 10 év alatt a megújított keresztény eszme, keresztény érzés, keresztény cselekvés sikereiből hegyrendszert emelt és az öntudatra ébredt kereszténység kárpátai is körülövezik és védik e hazát, melynek ugy legmagasabb ormán, mint legelrejtettebb völgyében a kereszt ragyog. Ma már ismét van nálunk számottevő izmosodó tudomány, irodalom, keresztény sajtó szövetkezet és egyesületi-ügy, mert művészet és jótekonyság híján soha se voltunk.

A kath. elbizakodottsággal szemben pedig szivleljük meg: hogy a keresztény energia igazán azokban rejlik, kik nemcsak keresztényeknek nevezettek, hanem, a kik lelkük mélyében azok, hogy dicső multunk, ha összetesszük kezeinket a bomlást föl nem tartóztatja; hogy a kath. önkormányzat pedig csak hatványozni fogja a kath. energiát, de nem azonos avval, azt nem pótolhatja.

A leglassabb járással is nagy utat tehetünk, ha soha meg nem állunk. És miért is állanak meg? Egy híres egyházatya jól mondja: *»A erényesség útján járattabb leszel, ha piheusz, mintha folytonosan tovább haladsz.«* Mert mit is akarunk voltaképpen mi? Semmi egyebet, mint azt, hogy a társadalmi viszonyainkba több igazságot, több jóságot, több szeretet oltunk be. Minek gyümölcset tehát édes hazánk minden édes gyermekének vállalás és nemzetiségi különbség nélkül készséggel nyújtandjuk, mert jól tudjuk, hogy egy édes anyánk van: a magyar haza. E célért csak úgy érhetjük el, ha ügyünk hajója nem ütközik sem a nemtörődömség, sem az elbizakodottság zátonyába, ha dr Szmrecsányi Pál, Palotay László és Gerliczy Ferencz báró bölcs vezérlete alatt, mindnyájan azon a helyen, hová az isteni Gondviselés minket helyezett, Krisztus szellemében gondolkodunk, érezzük és cselekszünk.

Hisz majdan egyenként tőlünk nem azt fogják kérdezni, hogy a küzdők hányadik sorában állottunk, hanem, hogy helyünket miként töltöttük be.

Még alig néhány év előtt ágyunk hatása csak közepes volt, ma már megtízszereződött. Miért? Mert azelőtt a tarack szétrobbant, amint az akadályra csapott, ma pedig egy külön e célra föltalált gyújtótű alkalmazásával a tarack a rácsapás után még tovább furódik az akadályba, mielőtt szétrobbanna, behatol mélyen az akadály szívébe és ott bent robban szét. A keresztény ügy szellemi tarackjainak gyújtótűze nekünk megadatott. Ez pedig nem más mint: Anyaszentegyházunk két legfőbb parancsa, az Isten szeretete és a felebaráti szeretet. Rajtunk áll. Akalmazzuk! És győzünk. Győzünk és a keresztény győzelem természeténél fogva legyőzött nem lesz, csak boldogító és boldogított! Tarackjaink nem sebeznek, hanem gyógyítanak, nem rombolnak, hanem építenek!

Emelem poharamat vezéreinkre dr Szmrecsányi Pál szeretett védnökünkre, Palotay László és Gerliczy Ferencz báró szeretett elnökeinkre. Éljenek!

A gyönyörű, nagy hatást keltő beszéd végén a pápai Hymnus zugott végig a termen.

Palotay László praelátus a hölgyeket éltette szép szavakkal, a kike a keresztény társadalomban a legfontosabb szerep vár.

Réz Mihály a Gerliczy családot éltette, mire újból felállott báró Gerliczy Ferencz és válaszolt az előbbi toasztra.

Dr Karácsonyi János dr Hoványi Gyulára mondott pohárköszöntőt.

Dus László a katolikus kör tagjait éltette, a katolikus társadalmi mozgalom közkatónait.

Ekkor a közönség oszladozni kezdett, de azért igen sokan maradtak tovább a legjobb kedélyhangulatban.

Eközben érkezett meg főpásztorunk válasza a délelőtti ünnepi közgyűlésből hozzáintézett üdvözlő táviratra.

Püspökünk válasza a következő:

Méltóságos báró Gerliczy Ferencz urnak a katolikus kör elnökének

Nagyvárad.

A nagyváradai katolikus kört fennállásának tizedik évfordulója alkalmával főpásztori szívem egész melegével üdvözlöm, kívánva, hogy érdemes elnökének buzgó vezetése mellett Isten áldásától kísérve mindenkor hasznos tényezője legyen katolikus hitéletünknek.

Szmrecsányi Pál püspök.

A távirat meleg hangja, melyet dr Imrik Gusztáv titkár olvasott fel, nagy lelkesedést keltett.

A társas vacsora további folyamán még több sikerült pohárköszöntő hangzott el. Dr Stokker József lelkes beszédében az együttérzés együttműködés szükségességét hangoztatta, mert csak így tehet győzni. Dr Imrik Gusztáv dr Vuicskics Gyuláról emlékezik meg szép szavakkal, kit gyásza tartott vissza a banketten való részvételtől, őt élteti, mint aki mindig kivette részét a munkából. Dr Helvey Lajos az ünnepi óda szerzőjére és elszavalójára Popity Jánosra emelte poharát, majd a kör két érdemes tisztviselőjét, kik szintén tevékeny tagjai katolikus társadalmunknak, dr Imrik Gusztáv titkár és Kelemen Kálmán pénztárnokot éltette.

Az ételek, italok kitűnőségéért és a figyelmes kiszolgálásért Karner vendéglőst, konyháját, pinczéjét és személyzetét illeti elismerés. Bankett alatt Bebe Károly kitűnő zenekara játszott.

Konfliktusunk Szerbiával.

Belgrád, január 21. A szerb külügyminiszter tegnap kijelentette báró Cikan osztrák-magyar követ előtt, hogy a szerb kormány nem hajlandó Ausztria-Magyarország feltételeit teljesíteni, mert azokat nem tartja összeegyeztethetőnek Szerbia méltóságával.

A politikai válság.

Teljes a bizonytalanság, amely mellett mindenre el van készülve az ország. Annyit azonban konstatálhatni, hogy bár teljesen eseménytelenek az utolsó napok, mára megint, mintha kissé felszabadultak volna az emberek a teljes reménytelenség nyomása alól. A király érkezésének híre nagyban felrisszította a várakozásokat és jóformán készenlétben várja ezt a nevezetes eseményt mindenki, akire akkor szerep vár.

Hogy megtörténik-e egyáltalán s ha eljön csakugyan az uralkodó, magyar föld lehelle megihlet-e, ki merne arról ma határozottan beszélni?

A *Neue Freie Presse* vasárnapi számában az olvasható, hogy a válság súlypontja Buda-

pesten van és hogy a legközelebbi döntő események a koalíció vezérőbizottságából várható. Csaknem bizonyos, hogy Fejérváry legközelebbi időben még többször meg fog jenni Bécsben, mielőtt az utolsó döntés megtörténék. Fontos ebben a pillanatban az, hogy ez idő szerint semmitféle békitő tárgyalások nem folynak, de az érintkezés fonala addig meg nem szakad, amíg a végső döntés be nem következik.

A béketárgyalásokról szóló híreket megczafolja Kossuth Ferencz is, azzal, hogy voltak magánbeszélgetések, hogy tekintélyes férfiak keresték a gondolatot, amelyen a megegyezésre vezető ut egyengethető lett volna, de ezek a beszélgetések is megszűntek.

— Amennyire, mondja Kossuth, én értesülve vagyok, az uralkodó általános jóindulata Magyarország iránt nem ingott meg, de azon a téren, amelyen a törvényhozás két faktora közt a nézeteltérés kitört és annyira ment, hogy ebből alkotmányválság lett és megcsorbult azon alapelv, hogy Magyarországot csak parlamenti felelős kormányval lehet jogosan és törvényesen kormányozni — ezen a téren a korona álláspontja egy hajszálnyira sem közleledett a nemzet nagy többségének álláspontjához.

A miskolci installáció.

Ma volt Brezovay főispán installációja hajnalban érkezett meg s bár a város csendes volt, mégis erős csendőri fedezettel vonult be a városba. Vele jött Répáski főispáni titkár. A megyebizottsági tagok 9 órakor városházán gyülekeztek, mely szembe van a megyeházával az alispán elnöklete alatt, és várták a történetdőköt. 10 órakor elzárták a megyeház és városház torkolatát. 11 órakor a megyeházára 30 csendőrt hoztak és kinyitották a közgyűlési terem ajtaját. Brezovay fekete szalon ruhába jött, vele Molnár Elek, Bahy detektiv, főispáni titkár, Bulyovszky és még több ismeretlen alak, kiknek egyike sem volt bizottsági tag. Brezovay kijelentette, hogy a király őt Borsod megye főispánjává nevezte ki és letette az esküt. Azután hivatkozván arra, hogy a jegyzők kötelességüket megszegették, nem jelentek meg. Molnár Eleket tiszteletbeli főjegyzővé nevezte ki, ki letette az esküt, mire a főispán a jegyzőkönyvet hozatta elő, melyet Szatmári Király László bizottsági tag fog hitelesíteni.

A főispán az egész aktus alatt nagy zavaran volt. A jegyzőkönyvben 2 bizottsági tagról volt szó, kettőre számítottak. Bántotta, hogy a terem egész üres volt. A jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentette ki. Az utcáról felhangzott a Hymnus, amelyet a megyebizottsági tagok énekeltek, akik a városházáról a megyeháza elé vonultak.

Brezovay most sietve eltávozott, erre a bizottsági tagok a közgyűlési terem elé vonultak élükön Miklós Ödönnel, ki sajnálkozásának adott kifejezést, hogy akadt a bizottsági tagok között Szatmári Király László uti biztos... viharos hiáltásokkal szakították félbe szóló beszédét.

Azután újra a bizottsági tagok szuronyos csendőrök között távoztak, a kapu előtt a Kossuth nótát kezdték énekelni. Elindultak ezek csatlakoztak hozzájuk, a kik velük énekeltek.

Városházán gyászlobogó van, az üzletek zárva s feketesárga plakátokon ki van nyomtatva: gyász miatt zárva.

A székesfejevári intronizáció.

— Saját tudósítónktól. —

Sokáig emlékeztető, a szokottnál is fényesebb, melegebb ünnepléssel folyt le *Prohászka* Ottokár dr. székesfejevári megyéspüspök intronizációja. Hatalmas arányú országos ünnep volt ez, amelyet csodálatos glóriával vont be a szeretet tüze. Az egész katolikus Magyarország elküldötte képviselőit messze vidékekről a gyönyörű ünnepi alkalomra, amelynek megkapó részletei szinte kitörölhetetlenül vésték a jelenvoltak lelkébe. A deputációk sorából kiemeljük *Nyitra* városának, *Prohászka* szülőföldjének küldöttségét, amelyet a püspök oly hűséges ragaszkodással fogadott. Az ünnep fénypontja természetesen a püspök monumentális prédikációja volt. A beszédet nincs módunkban közölni. *Kézirat nem készült róla.* Gondolatmenete azonban nagyjában megegyezik azzal a páratlanul ékeztollu, bátorhangu, főpásztori körlevéllel, amelyet az új püspök híveihez intézett. A körlevél vasárnapi számunkra már későn érkezett, így ma csak egyes markáns részleteket közlünk belőle. A körlevél a magyar stilsztika remeke. Minden sora drága gyöngyöt ér. A beszéd talán még ennél a körlevélnél is szebb lehetett.

Az intronizációról részletes tudósításunk a következőkben számol be:

Szent István városában már szombaton kezdetét vette az ünneplés. Már ekkor megkezdődtek a tisztelgések a rezidenciában. A püspök, aki első, váratlan látogatása után végleg csütörtökön este érkezett Budapestről székesfejevárosába, pénteken meglátogatta a városi és megyei hatóságok fejeit. A tisztelgések a püspöki aulában, mint ismeretes, szombaton kezdődtek.

A már nyilvánosságra került részletekhez hozzátűzzük tanulság és példaadás okáért a papság és a tanítói kar tisztelgését. A papságot *Károly* János cz. püspök, káptalani nagyprépost vezette. A megyéspüspök a központi papságnak többek közt ezeket mondta:

— A püspöki székhely papsága brachium episcopi és egyuttal corona et gloria episcopi: a püspök karja, koszorúja és dicsősége. Erő kell tehát, energia és mindenek előtt fedhetetlen, tiszta papi élet. Ha ez megvan, akkor a gloria is, corona is meglesz, melyet maga a közvélemény is fon az apostoli papság homlokára. Főlemlíti Németország első liberális közlönyének, a „*Kölnische Zeitung*”-nak dicséretét a kölni egyházmegye papságáról, melyben elismeri, hogy e papság erkölcsi kifogástalansága és szellemi ereje révén a kor színvonalán áll. Ő is ezt kívánja testvéreinek s magának.

A tanítói kar üdvözlétére adott válaszában így szólt a főpásztor:

— Nem vagyok a formák embere. A formák egy ideje jók, aztán koporsók. A papság a formák szerint jó lehet, míg a szellem élteti s lehet egy laikus csapat ideális formák nélkül. A mai világ nem a formát, hanem a tartalmat a mozgató tudó erőt tekinti. Önöket munkástársainak, testvéreimnek tekintem, akikkel egy nagy fát mozgatunk. S ha valakinek szívében visszhangot kelt az önök feltörő sóhaja, úgy én vagyok az, aki azt megérteni tudja. Jöjjenek hozzám bármikor bizalommal, én mindig az önök pártján állok. Vasárnapra lobogódiszt öltött az ősi koronázó város. Már kora reggel nagy közönség hullámozott az utcákon. A szertartás a székesegyházban 9 órakor kezdődött.

A katedrális zsutolásig megtelt, sokan kiszorultak s a templom előtt csoportosultak. A székesegyház ajtajában a papság fogadta a főpásztort, aki az *Ecce Sacerdos Magnus* hangjai mellett vonult be a templomba. Ima után trónusára lépett. A kóruson fölhangzott a *Veni Sancte*. Az okmányokat *Vissota* Alajos püspöki szertartó olvasta fel.

Károly János cz. püspök, nagyprépost a papság élén latin beszéddel üdvözölte a főpásztort, aki szintén latinul felelt. A papság kézesókra járult. Ezután megkezdődött az aszisztenciás nagymise. Evangélium után a szószékre lépett *Prohászka*. Nincs toll, amely klasszikus szentbeszédét hiven jellemezni tudná. Nagy, világot mozgató eszmék játzsi könnyedséggel gördülő formában, pazar színezéssel. Magával ragadó hévvel beszélt, s talán még sohasem szólott kimagasló munkásságában ilyen utólrhetetlen bájjal és ennyi szónoki tökélyvel, mint most. Csupa tűz volt a szava, gyújtott, szinte perzselt. A beszéd vezérgondolatainak illusztrálására közöljük a körlevél egy-két tündöklő passzusát.

Az új főpásztor a szent karácsony püspökének nevezi magát bevezető soraiában. A hála és elismerés hangján emlékezik meg aztán elődéről, *Várossy* érsekről. Csodás szépségű képekben jelenti ki azután, hogy a *keresztény Magyarország megteremtésén akar* dolgozni, mint e munka napszámosa. Munkánk kettős: föl kell ebreszteni a keresztény hitéletet, éleszteni kell a krisztusi szeretetet s azután egyesíteni kell a testvéreket, hogy lelkük az életet is átjárja s hogy akik Istennek élnek, azok a világot is meghódítsák Istennek. Célja és küldetése megmutatni az Urat. Minden nehézségünk szétfoszlik Jézus imádandó, kedves világosságában. Itt aztán mesteri kézzel végzett festése következik a Krisztus-arc természetfölötti szépségének és átalakító, megújító hatásai. Így csak *Prohászka* püspök tud írni és szólani az ur Jézusról.

Míg a körlevél első része inkább az érzelmek hurjain játszik, a másik kemény igazságokat hangoztat férfias határozottsággal, minden kendőzés, önámítás nélkül.

— Az összetartás s a közreműködés köztünk még erőtlén. Csaknem 10 millió katolikus él e hazában, de a keresztény élet tekintetében e szám nem esik latba. Hírhefti gazdagságunk mellett *templomaink nagy része szegénytelen teálatómege, fejedelemség nagysága alapítványaink dacára iskoláink nyomorúságban tengődnek.* Vannak püspökségeink, káptalanaink, kulturális, jótékonyági intézményeink, iskoláink, lapjaink, de pénzünk átlag nyomtalanul szivárog el a pauperizmus réseiben s erőforrásainkat nem használjuk föl rendszeres, intézményes s az értelmiség s a nép érdekeit fölkaroló tevékenységre.

A szabadkőművesség jobban pártolja híveit, mint a keresztényesség s a szociáldemokráciától többet vár az éhes ember, mint a keresztény szeretettől. Leczáfolhatjuk-e e tényeket azzal, hogy ez is, az is ámit s merő érdekszövetkezet?

Mindenesetre érdekszövetkezetek, de a keresztény népek is minden irányban vannak érdekei s bizonyára hatalom és befolyás van arra hivatva, azokat fölkarolni s a kereszt ellen irányuló szervezett támadással szemben a szervezett védelmet állítani. E célból szükséges mindenekelőtt a hitéletet feléleszteni, de szükséges a kereszténységnek gazdasági, társadalmi kulturális erőt a kor igényeinek megfelelően a népet fejlődésébe beleállítani.

Főnséges mozaikképek után, amelyek ismét az Urat szemléltetik, mondja, hogy sok, sok a tudatlan. S nemcsak a tudatlan sok, hanem az elfogult, az elbutult. Jaj az elbutultnak, kik olyvasmányakkal, regényekkel, lapjaikkal a Krisztus-arc elsőtétítésén dolgoznak. Ha Krisztus mindenünk, rakjuk lábai elé kincseinket. Ajánljuk fel Neki erőinket, dolgozzunk dicsőségén itt és most; most a XX. század igényei és szükségletei közt, itt e szép hazában, a nemzeti életnek Krisztus erejéből való kialakításán. Krisztusnak kell vezetni, a keresztény szellemnek kell előljárnia.

Nem szabad hátul kullognunk a világ fejlődés szekere mögött s eszméinket s igazságainkat nem a szekér mögé, hanem a szekér elé kell fognunk. A világ megújítás eszméjét nem szabad átengednünk semminemű filozófiának, vagy mozgalomnak. *Nekünk kell a világot előbbre vinnünk.* Egyet kell éreznünk azokkal,

kik a javakból s jogokból még keveset bírnak.

Ezekben adjuk halvány körvonalait a körlevélnek, amely az impozáns szentbeszéd alapjául szolgált. A hívekre varázsszerűen hatott a prédikáció. Annyira elbűvölte őket hogy szinte tapsolni szerettek volna. A püspök ekkor már alázatosan, nagy lelki örömmel folytatta a misét, melynek végén pápai áldást osztott. Mintha Szent Ágoston állott volna hívei előtt.

Mise után egymást érték a tisztelgő küldöttségek. Fejérmegye küldöttségét *Fiáth* Pál báró főispán vezette. A küldöttségben részt vettek *Zichy* Aladár gróf, *Zichy* János gróf, *Széchenyi* Viktor gróf, *Fiáth* István báró, *Zichy* Ráfael gróf, *Esterházy* Mihály Mór gróf, *Fiáth* György báró, *Czirák* Antal gróf, *Esterházy* László gróf, *Huszár* Ágost alispán, *Szűts* Artur főjegyző és a megyei tisztviselők főbbjei. *Fiáth* báró főispán lendületes üdvözlétére válaszul, azt mondta püspök, hogy a közjogi méltóság csak üres keret, ha nincs benne elszánt lélek. Azt akarja, hogy az a kincs, amely az Isten és egyház kegyelméből az övé a köz-kincs legyen.

Azt hiszi, kitűnő szolgálatot tesz, ha a nemzeti élet táját locsolja. Felsőbb egységbe akarja olvasztani az elvált elemeket, hogy ne csak a *Veni Sancte*, hanem a *Te Deum* is elmondhassuk. *Udvar* Ferencz országgyűlési képviselő és herényi *Gothard* Sándor mint Veszprém és Vasvármegyeek küldöttei tisztelgetek. *Festetic* Bennő gróf tanfelügyelőnek ezeket mondta a püspök:

— Honores non mutabunt mores. Ő nem változik. Az lesz, aki eddig volt.

A tudományegyetemet *Szekely* István dr. és *Breznay* Béla dr. egyetemi tanárok képviselték. Az Országos Pázmány-Egyesület küldöttségét *Csiklay* Lajos alelnök vezette. A küldöttségben helyet foglalt *Sziklay* János dr. főtitkár, *Bonitz* Ferencz az Alkotmány, *Bilkei* Ferencz a Fejérmegyei Napló, *Driehally* Géza az Esztergom felelős szerkesztője és mások.

A püspök kijelentette, hogy a sajtót ezután is támogatja. A lazarista atyákat *Lollok* vezette. A külső papságot *Kriszány* János t. kanonok. Tüzet akarnak vinni, mondotta, abból a nagy tüztől. A főpásztor azt felelte, hogy maga viszi mindenüvé. A magyar klérus el van hagyatva. Nemcsak a politikában, de a közéletben is izolálva vannak. Támogatni kell őket szeretettel. Conservus akar lenni. Majd meglátják, hogy beváltja szavát. A Budapesti Katolikus Kört *Förtser* Aurél világi alelnök vezette. *Prohászka*, a kör egyházi alelnöke kijelentette, hogy az alelnöki állást megtartja. Testvér akar lenni, munkás és munkástárs.

Nyitra várost *Faschler* Gyula polgármester vezette. Homérosz fölött, mondotta, hét város vitatkozott.

Nyitra boldog, hogy *Prohászka* az ő szülötte. Büszke rá, hogy *Prohászka* nem kereste és mégis püspök lett, egyszerű czingulussal. Megindultan felelt erre a köszöntésre a főpásztor. Vannak, ugymond, révek, amelyeken keresztül sokkal egyszerűbben bejuthat ez ember a szívbe. A legkedvesebb és legnaivabb út a szívhez a szülőföld szeretete.

Egy sem oly kedves a küldöttségek közül, mint *Nitra*. Jogi formáknál sokkal bővebb, szorosabb a hazaszeretet. A Zobor hegye, a vár, a rétek kedves emlékei. Különösen dicséri a minta *nyitrai* papságot. Akárhon lesz, ezeket az érzelmeket ápolni fogja.

Jeszenszky Alajos kanonok a *nyitrai* székeskáptalan nevében tisztelgett. Az esztergomi szemináriumot *Kereszty* Viktor dr. és *Krammer* György tanárok képviselték. A *Regnum Marianum*ot *Krywald* Ottó, a *Máriakongregációt* *Sólymos* Oszkár vezették. Vége-hossza nem volt a küldöttségeknek.

Lichtenstein Alajos herceg, valamint nagyszámu főrangú hölgyközönség is részt vett az ünnepélyen. A püspököknek fehérruhás kislánykák szép virágcsokrot vittek.

Délután 1 órakor diszebélt volt a rezidenciában, valamint az egyházmegyei papság számára a szemináriumban. A lakomán *Pro-*

hászka mondotta az első felköszöntőt a pápára és a királyra *Károly* János a papság nevében éltette a püspököt. *Nyíry* Sándor igen emelkedett hangulatban szépen beszélt. Még számos pohárköszöntő hangzott el. Maga a püspök is áldomást ivott vendégeire. Számos üdvözlő távirat érkezett. Így *Zichy* Nándor gróftól és családjától, *Vassary* Kolos bibornokherceg-primástól, *Csáky* Károly gróf, *Pávy* Sándor, *Balás* Lajos, *Radnay* Farkas és *Kohl* Medárd püspöktől, *Lukács* György ügyvivő minisztertől, *Ugron* Gábortól és másoktól.

Az ünnepet, akik átérték ki nem törölhetik emlékezetükből soha.

NAPROL-NAPRA.

Tovább.

Kettős ünnepet ültünk. A kisebbet nagyváradi kath. társadalmi, a nagyobbát a keresztény Magyarország. A *Nagyváradi Kath. Kör* jubileumát a család bensőségével ültük meg, kitelhető fény között. A *szekesfejevári intronizáció* harangzugása elhatott lelkünkbe a szellők szárnyán s tömjénfüstjét szívünk fölszitta magába.

Mint az álmok eloszló rózsaszínű köde mulott el az ünnep. Nyomában gyöngéd, szubtilis emlékek illatos, meleg esője hullik a szívükbe, hogy megtermékenyítse őket és megerősítse és munkára serkentse őket. Igen, munkára. Mert újra benne vagyunk már az élet köznapi gondjaiban, küzködésében, harcaiban. És ebben a munkában, ebben a küzdelemben a kettős ünnep nem vesztett el jelentését, nyomtalanul, határtalanul. Hiszen ez az ünnep tökély, amelyet nem szabad kendőbe takarni és félretenni, hanem forgatni, kamatoztatni, használni kell a hűség sálátnak. Vonjuk le tehát tanulságait ennek a dupla ünnepnek, hogy okulva belőlük, annál sikeresebben dolgozhassunk tovább.

Prohászka egyik pazar szinompájú képében azt mondja, hogy Bethlehem új világrend szent iniciáléja. Mi viszont *Prohászka* működéséről mondjuk, hogy új korszakot jelent a magyar katolicizmus történetében. *Prohászka* püspöki trónján is a régi maradt. Lángelme, nagy szív, *szókimondó*, fáradhatatlan *keresztényszociálista*, aki első főpásztori körlevelében is rámutat az orvoslandó sebekre, hibákra s kérlelhetetlen szigorral sujt le azokra a mulasztásokra is, amelyek a *falakon* belül vannak.

Kimondja kereken, nyíltan, hogy a katolikus társadalom minden rétegének egyesülnie kell. Akkor az értelmiség nem nézi a praktikus katolicizmust klerikalizmusnak, a nép pedig nem tekinti majd az egyházat uraságnak és uradalomnak. Van bátorsága kimondani, hogy jaj az elbutultaknak, akiket a rossz könyvnek és ujságok tökéletesen félrevezettek. És hangsúlyozni tudja, követeli az elkerülhetetlenül szükséges katolikus áldozatkésztséget.

Új idők eljöttét hirdeti ez az intronizáció. De itt van az ünnep másik czíme, a mi ünnepünk, a nagyváradi katolikus társadalom. Az a szép, eseményekben gazdag mult, amelyre a Nagyváradi Katolikus Kör visszatekintett a jubiláris ünnepen, mutatja, hogy mindenkor, a mikor akart, tudott dolgozni ez a katolikus társadalom.

Csak az a baj, hogy nem mindig akar. Az a distingvált társadalmunk minden rétegére kiterjedő társaság, amely a jubiláris banketten egybegyűlt a fehér asztal mellett, ragyogó példáját adja annak a hatalomnak és erőnek, amelyet képviselünk ebben a városban.

Elmult az ünnep. Itt a munka. Dolgozzunk. Dolgozzunk sokkal jobban még, mint eddig. Akik együtt voltunk az ünneplésben, maradjunk együtt a munkálkodásban is. Legyen ez az ünnep új munkásság kiinduló pontja. Tervben a *Szent Vincze-Egylet* megalakítása, a *Katolikus Tanonczvédő Egyesület* s az *inasotthon* létesítése is sürgős korkiválatom. A *liceumi előadások* hatását minél szélesebb körre kell kiterjesztenünk. Rengeteg teendője van társadalmunknak szociális téren. *Győrött* például éppen most rendeznek *keresztényszociális kurzust*.

Temérdek dolog várakozik ránk mindenütt. Ne tétlenkedjünk. Dolgozzunk tovább. Legyen ez az ünnep *hajnali harangszó*, amely fülünkbe, szívünkbe harsan s munkára buzdítson. S mint a hó, amely most fehér fáklával vonja be a földet, hulljanak lelkünkbe az ünnep szent hangulatai és termékenyítsék meg zsenge vetésünket. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 3. 4. A Biharmegyei Nőegylet jubileuma.
Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.
Márczius 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Márczius 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Junius 27. Szent László ünnepély.

* **Személyi hír.** *Zichy* Tivadar müncheni nagykövet tegnap Nagyváradra érkezett s egy heti tartózkodásra bihar díszszegi uradalmába utazott.

* **A főispán bucsuztatója.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága a decemberi megyegyűlésen bucsuzott el dr. *Beöthy* László volt főispántól. A bucsuzás alkalmával elmondott beszédek egy remek. a vármegye színének megfelelő selyem albumba foglaltatta, amelyet tegnap küldtek el dr. *Beöthy* László címére Mező-Telegdre. A művészies kaligrafiai munkát *Bihari* J. Ferencz szépíró tanár, a központi, főszolgabírószág derék hivatalnok készítette.

* **Vincze napja.** Különböznen tegnap volt Vincze napja, amire nézve azt mondja a hagyomány, hogy ha kisüt a nap és megcsordul az eresz, bő bortermeles lesz ez évben. Ha beválik a gazdák közmondása, akkor a szőlősgazdáknak örömről lenne. Majd meglátjuk.

* **Városiadó mentesség.** A nagyváradi vendéglősök és szállodások szikvizgyár és gőzmosóda részvénytársaság igazgatósága korábban már kérte a várost, hogy a vízdíjak felszámításánál méltányos eljárásban részesüljenek. A város azonban a kérelmet elutasította. Most egy másik kérvény fekszik a tanács előtt, a melyben azt kéri a részvénytársaság, hogy a város ugy a szikvizgyár, mint a gőzmosóda részére 15 évi városi adómentességet, valamint kövezetvám mentességet engedélyezzen.

* **A kórház-utcai vasuti hid.** Mikor a keleti vasutat építették Nagyváradon, nem sokat gondoltak a forgalommal, a közönség érdekeivel. Így építették a kálvária utcai és a hidegser-utcai vasuti hidakat. Különösen az utóbbi úgy van elhelyezve, hogy nemcsak a szabad közlekedést akadályozza, hanem a közönségre is életveszélyes. Évek óta sürgetik az utca lakói és a város a kórház-utcai vasuti hid újjáépítését és kibővítését, amiről

eleinte nem akart hallani sem a magyar államvasutak igazgatósága. Ugyilátszik azonban, hogy a hosszas sürgetésnek mégis meg lesz a kívánt eredménye. Az államvasutak igazgatósága értesítette Nagyvárad városát, hogy a kórház- (azelőtt Hidegser) utcai vasuti hid átalakításának terveit már készítik. Ha a tervek készen lesznek, megindítják az építésre vonatkozó tárgyalásokat.

* **Katolikus felolvasó esték eredménye Debreczenben.** A debreczeni katolikus felolvasó esték rendezőbizottsága, a meg tartott felolvasások bevételeiből kétszázegyet gyermeknek ruházott fel. A gyermekek teljesen új ruhákat, cipőket, kalapokat és felöltőket kaptak. A felruházottak felekezet különbség nélkül egyenlően részesültek a jótéteményben.

* **Keresztény szociális kurzus Győrött.** Győrött keresztény szociális kurzus lesz február elején, melyen megbeszélés tárgyát fogja képezni az ipari szakszervezetek kérdése, a szegényügy, munkásegyletek és alkoholizmus. Az előadások és tárgyalások négy napra, délelőtt és délutánra vannak tervezve és beosztva. A Katolikus körben *Széchényi* Miklós gróf, győri püspök és fővédnök nyitja meg a díszülést. Közreműködnek: *Ernst* Sándor dr., *Gebce* Sarolta, *Zlinszky* János dr., *Giesswein* Sándor dr., *Strommer* Viktorin dr., *Banóczy* Gyula dr., *Krdóssy* József, *Haller* József, *Barilich* Lőrincz. A kurzusra meg vannak hívva a vidéki egyesületek és az érdeklődők.

* **Ösztöndíjat kér.** Fischer Albert nagyváradi ifju, az orsz. m. kir. mintarajziskola növendéke, kérvényt intézett Nagyvárad városához, — a melyben a tanulmányai befizetésére 600 korona ösztöndíjat kér. Az ifju támogatását az orsz. m. kir. mintarajziskola és tanárképző igazgatósága is ajánlja, mert az ifju igen tehetséges.

* **Gyászrovat.** Mint részvétellel értesülünk, *Papp* János ügyvédjelöltet, a »Nagyvárad« munkatársát nagy csapás érte nevelő-anyja, özvegy *Ungváry* Istvánné szül. Szántory Rozália, életének 75-ik évében tegnap Belényesen meghalt. Az elhunyt matrónt *Papp* Jánoson és családján kívül leányai: *Ungváry* Mária és *Ungváry* Berta, özv. *Ritók* Zsigmondné és családjá gyászolják. Temetése e hó 28 án lesz Belényesen.

* **Turul labdajáték.** Halácsi Antal budapesti torna-tanár szabadalmat váltott az általa kitalált *Turul labdajátékra*, amely, hir szerint igen czélszerű testedző sport. Halácsi jelenleg Nagyváradon ldőzik s bemutatja találmányát az iskolákban. Réz Mihály községi iskolai felügyelő-igazgató körlevelében hívta fel az iskolák igazgatóit Halácsi Antal támogatására.

* **Megmérgezte magát.** Berettyó-Ujluban *Kis* Julianna Vig Mihályné, vasuti munkás felesége, szombaton este bezárkózott lakásába és lügköoldattal megmérgezte magát. A szomszédok későn vették észre, a gyorsan előhívott orvos már csak a halált konstatálhatta. Az öngyilkos tettének okáról senkinek sem hagyott semmi felvilágosítást.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szöveteimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba*. Kivánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termében a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás után is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **A Lloyd orfeumban** ma és minden nap a következő tagok felléptével fényes előadás *Eugenia* táncz soubrette, *Szondi Angella* soubrett, *Carmen Dóra* táncz és énekesnő,

Elek előadó soubrett, Lenkei Ilona táncosnő, Palugyai Micsiket costum soubrett, Latus d' Ory francia exentrique, Szalai Kata énekesnő Ormai Lujzi színésznő, Grünau Poldi komikus, The Guston zenebohóc és bűvész parodisták, Berényi Izsó humorista, Gönczy Károly karmester Behéme, kaczagtató bohózat előadva 6 személy által. Előkészületben »Kaszárnya udvarán« kaczagtató életkép. Mulattató családi műsor. Kezdeté esti 9 órakor. Számos látogatóért esedezib az igazgatóság.

x Kern és Petrovits. Az »ARANYKERESZTHEZ« címzett fűszer és csemege üzlete Nagyvárad, Fő-utca — Huzella czéggel szemben, amely nem azonos a Veres kereszt üzlettel és nem Kádár János fiókja tisztelettel tudatja igen tisztelt vevőivel és a t. közönséggel, hogy üzletük csakis a legjobb és elsőrendű árukkal van felszerelve, különlegességeit pedig eredeti forrásokban szerzik be. *A czéget ne tessék össze téveszteni!*

Ugyanott két jó házból való fiu tanulólal fizetéssel felvétetik.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Rip-Rip, B.

Szerda: Fehér Anna C.

Csütörtök: Órangyal (elsőször A.)

Pén ek: Órangyal, B.

Szombat: Órangyal, C.

Vasárnap: d. u. Heidelbergi diákélet, este: Aranyvirág.

EGYESÜLETEK.

Az iparpártoló egyesület gyűlése. A nagyváradai iparpártoló és fejlesztő egyesület választmánya vasárnap ülésezett, amelyen szó volt egy iparművészeti kiállítás rendezéséről is. A kiállítást 1908. év őszén rendeznek. Erre nézve bizottságokat küldtek ki.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg-szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek minden e szakmába vágó **aszialos, kárpiós és díszítő stb. munkák, javítások** a legújányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, január 21. (Saját tud. távirata.) Rudnay írásban beadta lemondását. A belügy-miniszter még nem döntött. — Fejérváry ma délután 5 órakor Bécsbe utazott a szerződéses ügyében. — A király a német császár születése napján, e hó 27-én diszebedet ad. Február 3 udvari bál. Már csak azért is kizárt azuralkodó budapesti utazása.

Kossuth az összes pártokat konferenciára hívja a póttartalékosok segélyezése ügyében. A horvátok meg is jelennek, de a szabadelvűek nem.

A belügyminiszter a napokban utalványozza a képviselőház új negyedére a szükséges összegét.

A szerb vámháboru.

Budapest, január 22. (Saját tud. távirata.) A szerb kormány folytatja a vámháborút Bulgária és Oroszország biztatására. Kiegyenlítés kizártnak tartandó. Magyar részről a határozott legközelebb életbeléptetik.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 26.

Szavainak biztossága és ereje arra kény-szerítették Fomat, hogy figyeljen arra, amit Ljuba mond; érezte, hogy van e szavakban valami különös értelem. Közelebb is huzódott Ljubához, de az dühében és felháborodásában nem ügyelt erre, hanem elfordult Fomától.

Az utca még világos volt s a hársfákon még csillogott az esti pír visszfénye, de a szobában már félhomály volt s úgy tetszett, mintha a sötétség, mely elborította a pohár-széket és a falórát, egyszersmind megnövesz-tette volna e tárgyakat. Az óriási inga minden pillanatban kivillant az üvegszekrényből s miután egyet ketyegett, táradt ingással bujt el hol jobbra, hol balra. Foma az ingára pillantott és egyszerre unalmasnak kezdte érezni ezt a beszélgetést. Ljuba is fölállt, meggyújtotta a lámpát. Arcza halovány volt és szigorú.

— Rám riváltál, — kezdte Foma halkán. — Miért? Nem értem.

— Nem akarok veled beszélni — felelte Ljuba határozott hangon.

— Ez a te dolgod. Csak azt mondd meg meg legalább, hogy mit vétettem ellened?

— Te?

— Igen, én.

— Ertsd meg hát, hogy lélekzeni sem tudok, mozdulni sem tudok. Hát élet ez? Hát így kell élnem? Hát ki vagyok én? Apám kegyelemkenyerét eszem, azért tart magánál, hogy a háztartását vezessem — aztán, ha férj-hez megyek, megint másnak a háztartását vezessem. Ez a posvány! Megfulladok, elmerülök benne.

— Csak azt mondd meg, hogy én mit tehetek róla?

— Te sem vagy jobb, mint a többi.

— És ezért vagyok én is bűnös?

— Bűnös vagy! Neked törekedned kellene arra, hogy jobb légy.

— Azt hiszed, hogy én nem szeretnék jobb lenni, mint amilyen vagyok? — kiáltotta Foma hangosan.

Ljuba felelni akart, de ebben a pillanatban csengettek s azért Ljuba hátravette magát a karosszékekben s tompán mondta:

— Atyám.

— Nem bántam volna, ha később jött volna — mondta Eoma. — Nagyon szeretem hallgatni, mikor így beszélsz. Nagyon érdekes.

— Oh! Kis fiaim, galambocskáim — kiáltotta Majakin az ajtóból. — Teáztok? Adj nekem is egy csészével, Ljubal! (Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, jan. 22.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, jan. 22.

Oszták hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Városi villamos vasut — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 jan. 22. én.

Magyar aranyáraddék 4% — — — —	114.40
Magyar koronajáradék 4% — — — —	96.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	87.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	96.65
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — — —	217.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	161.—
Oszták járadék papírban — — — —	99.75
Oszták járadék ezüstben — — — —	100.75
Oszták korona járadék — — — —	117.50
Oszták járadék aranyban — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	160.—
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	793.—
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	675.20
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	667.25
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.09
Német birodalmi márka — — — —	117.62
London vista — — — —	240.45
Páris vista — — — —	95.57
20 márkás arany — — — —	23.50

A szerkesztésért felelős

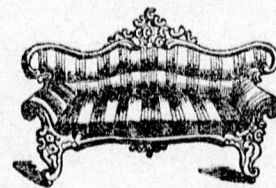
Dr. VUCSKICS GYULA.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

Gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és uriszoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám

Olcso, melyen leszállított árak mellett
kerülnek eladásra összes férfi, és
női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota,
Igazi alkalmi eladása egész finom
árúknak, különösen nagy választék
férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos
férfi, fiú és gyermek kalapok, sapkák,
keztük, harisnyák, alsó jager ruhá-
zatok, takarók, utazó- és lópokróczok,
galocsenek, hócipők, férfi, női és
gyermek lábbelik, egész finom minő-
ségben, olcsó árak mellett, francia
parchetek, rumburgi vásznak, szalag
csipke, selymekendők, pamutok kü-
lönösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó
árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett
Az üzletberendezés eladó. 1447

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értse ki a n. érd. izzólámpa körtéket (tart raktár) 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyaként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, honnyos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindenféle izzólámpa különlegességek ugyancsak kártali áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyaként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
árlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— *villamosvilágítási* —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknel megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos mánél.

Hirdetések jutányos árban

felvételnek a

„Tiszántúl”

kiadóhivatalában.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Nagy maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jöhrnevű »Probst Károly és Társa Utódai«
cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kel-
lemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk minden versenyt felülmulva
jó minőségű lézmu- és divatáruktól eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak**
mellett, dus választékot szolgáltatni.

A farsangra igen alkalmas és czélszerű ajándékok
beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol női szöve-
tek, selymek, vásznak, fehérműek, szőnyeg, függöny, paplan
és ágyneműekben stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat,
női és gyermek harisnyákat, keztüket, meleg alsó trikót, ruhákat,
férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó
áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk meglekintésére,
előre is biztosítva, hogy olcsó, szabott árak mellett fogjuk a szükségletét
kielégíteni.

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Kert-utca 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokróczok, flaneltakarók.

Szőrme-kabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.